

WIE HET EERST BIJ DIE BOOM IS?

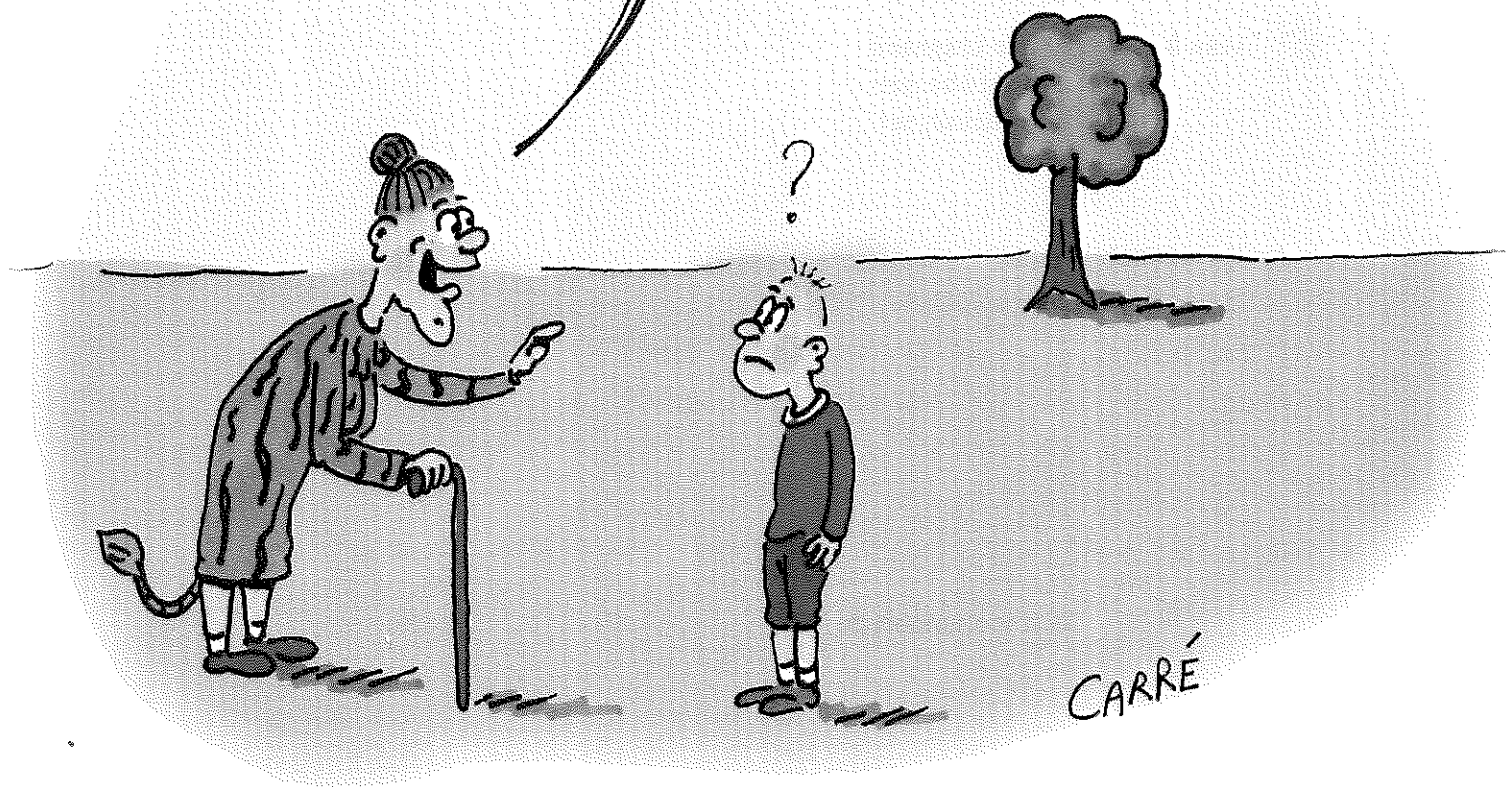

ABCDE... citotraining C

zelfstandig oefenen van **tekstbegrip**

WIE HET EERST BIJ DIE BOOM IS?

ABCDE... citotraining C

zelfstandig oefenen van **tekstbegrip**

Colofon

Titel	ABCDE citotraining tekstbegrip C
Auteur	Pauline Roosegaarde Bisschop
Cartoons	Carré
Vormgeving	Peggy Van Eyck & Marino Pollet [Schoolsupport]
Eindredactie	Aafke Moons, Femke Winkels
Uitgever	Schoolsupport bv info@schoolsupport.nl www.schoolsupport.nl
Voor België	Abimo Uitgeverij info@abimo.net www.abimo.net
Artikelnummer	BGL839 (1 ex.) BGL83 (5 ex.)

© Schoolsupport bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, of door fotokopiëren, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Relevantie

Deze cito-training oefenboeken van Schoolsupport laten leerlingen oefenen met een belangrijk onderdeel op school, namelijk: tekstbegrip. Voor begrijpend lezen en het maken van (talige) opgaven is het namelijk van belang dat leerlingen de tekst begrijpen. Uit onderzoek blijkt ook dat lexicale vaardigheden (woordbetekenis), syntactische vaardigheden (zinsbetekenis en grammatica) en wereldkennis van invloed zijn. Op elk van de gebieden kan een leerling problemen ervaren, waardoor de leerling de opdracht in schooltaal niet zal kunnen begrijpen. Deze moeilijkheden ervaren leerlingen op de basisschool, maar mensen met een andere achtergrond ervaren dit nog meer (Schleppegrell, 2001). Aangezien de klassen tegenwoordig steeds meer samengesteld worden met kinderen met allerlei achtergronden is het van belang om er in de praktijk extra aandacht aan te besteden.

Tijdens het begrijpend lezen moet de leerling zich een voorstelling van de zinsbetekenis vormen door woordbetekenissen uit het geheugen op te diepen en te koppelen aan elkaar. Bij begrijpend lezen is het dus van grote waarde dat lexicale en syntactische vaardigheden goed ontwikkeld zijn. Dit is van invloed op het tekstbegrip. Een gebrekkige woordenschat en gebrekkige syntactische vaardigheden kunnen het begrijpen van een tekst bemoeilijken (Leseman & Hamers, medio 2007). De overstap van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs is vaak problematisch. Dit heeft onder andere te maken met de overstap van begrijpend naar studerend lezen, de ontwikkeling van functionele leesvaardigheid. Meer dan 20% van de brugklasleerlingen op alle onderwijsniveaus heeft een onvoldoende (functionele) leesvaardigheid (Hacquebord, 2004). Het belang van woordkennis is enorm: 14% van de brugklasleerlingen kampt met een onvoldoende woordkennis. Woordkennis blijkt uit onderzoek een belangrijker voorspeller voor tekstbegrip dan de Cito-score.

Met de cito-training oefenboeken oefent u tekstbegrip, woord- en zinsbetekenissen, algemene kennis, technische leesvaardigheid en studerend lezen in één! Dit doet u voor leerlingen met verschillende lezersprofielen; functioneel met verhalende teksten, en adaptief met teksten op eigen niveau (A t/m D). Uit onderzoek zijn drie lezersprofielen naar voren gekomen (Hacquebord, 2004). Zo is er de 'probleemlezer', de 'schoolse lezer' en de 'compenserende lezer'. De oefenboeken van Schoolsupport bieden hulp aan deze verschillende lezers.

De probleemlezer heeft de volgende kenmerken: technisch zwak, weinig zelfvertrouwen, niet gemotiveerd, negatieve spiraal. Door de mogelijkheid een tekst op eigen niveau te nemen (een leerling uit groep 7 werkt bijv. in het oefenboek A), is het AVI- en Clib-niveau passend en zal de leerling weer zelfvertrouwen opbouwen en gemotiveerd raken.

De schoolse lezer heeft de volgende kenmerken: goede woordkennis, moeilijkheden met begrijpen tekst, bevangen, een niet actieve houding. Deze lezer heeft steun aan de toevoeging op de uitklapbare kaft: 'Snappen in stappen' (het gebruik van leesstrategieën) om de tekst beter te begrijpen en stapsgewijs een actieve houding aan te wakkeren. Ook zijn woordbetekenissen voor deze leerlingen niet altijd noodzakelijk, dus kunnen de voetnoten op de pagina's met de tekst en vragen makkelijk overgeslagen worden.

De compenserende lezer heeft de volgende kenmerken: moeilijkheden op woordniveau, gericht op achterhalen van betekenis, actieve leeshouding. Voor deze lezer worden er veel strategieën aangeboden om woorden te achterhalen ('Snappen in stappen' en 'Checklist' op de flappen aan het boek, (woordenschat)oefeningen bij het onderdeel 'nadenken vooraf' en woorduitleg in voetnoten op de pagina's met tekst en vragen).

Werken met...

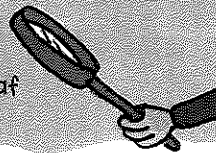
De cito-training oefenboeken tekstbegrip hebben niet enkel teksten en vragen zoals cito ze stelt. Bijzonder aan de boeken is de pagina 'nadenken vooraf'. Voorafgaand aan elke tekst gaan leerlingen eerst dieper nadenken over het onderwerp. Dit doen ze door een woordenlijst met moeilijke en belangrijke woorden uit de tekst te bekijken, een korte samenvatting of een uitspraak waar het verhaal over gaat te lezen, door zinnen aan te vinken die horen en goed lijken te passen bij de tekst, en door de moeilijke woorden met hun omschrijving te verbinden.

De auteur raadt aan dat deze voorkennispagina niet alleen zelfstandig verwerkt wordt, maar dat er ook uitwisseling plaats vindt. Door het opzoeken van woorden in een woordenboek, het praten over de woorden in groepjes en het klassikaal uitwisselen van de begrippen, kan de woordenlijst meer betekenisvol worden. Na deze pagina beginnen leerlingen met de tekst en vragen. Ze lezen eerst altijd een stuk tekst en maken enkele vragen daarbij. Het is dus niet zo dat leerlingen eerst een hele tekst lezen en dan pas vragen gaan maken. De teksten zijn opgedeeld in kleine stukken met telkens 2 tot 4 vragen bij een tekstdeel. Wanneer leerlingen kiezen voor 1 van de 4 meerkeuze antwoorden bij een vraag, krijgen ze ook altijd een letter van de 'codekraker'. Na de 12 vragen bij de tekst hebben de leerlingen dus 12 letters verzameld. Deze vormen samen een woord! Vind ze allemaal!

Veel succes en plezier met deze oefenboeken tekstbegrip!

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Fantaseren over de prehistorie (origineel kaart C6)	5
Nadenken vooraf	5
Tekst en vragen	6
Rijden op de rug van een tijger (origineel kaart C8)	11
Nadenken vooraf	11
Tekst en vragen	12
Expositie over kabouters (origineel kaart C11)	17
Nadenken vooraf	17
Tekst en vragen	18
Moeder de koe (origineel kaart C13)	23
Nadenken vooraf	23
Tekst en vragen	24
Van de eenhoorn krijg je een punthoofd (origineel kaart C14)	29
Nadenken vooraf	29
Tekst en vragen	30
Marco Polo: wereldreiziger (origineel kaart C16)	35
Nadenken vooraf	35
Tekst en vragen	36
Een kip in de kerk (origineel kaart C17)	41
Nadenken vooraf	41
Tekst en vragen	42
Regenboog koeien (origineel kaart C19)	47
Nadenken vooraf	47
Tekst en vragen	48
Het circusbedrijf (origineel kaart C18)	53
Nadenken vooraf	53
Tekst en vragen	54
Christoffel Columbus (origineel kaart C20)	59
Nadenken vooraf	59
Tekst en vragen	60
Rood: macht, vreugde en voorspoed (origineel kaart C22)	65
Nadenken vooraf	65
Tekst en vragen	66
Het leven van Siddharta (origineel kaart C23)	71
Nadenken vooraf	71
Tekst en vragen	72

Welke woorden uit de tekst ken je al?

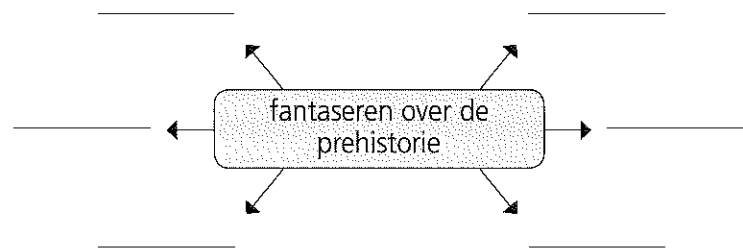
Vink aan.

- ☐ aardewerk
- ☐ bouwsel
- ☐ bovendien
- ☐ door een moderne bril kijken
- ☐ fantasie
- ☐ hunebed
- ☐ indianenverhalen
- ☐ kloppen
- ☐ koepel
- ☐ opvolgers
- ☐ prehistorie
- ☐ radicaal
- ☐ voorwerpen
- ☐ wantrouwen
- ☐ wetenschapper

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst drie woorden die te maken hebben met het fantaseren over de prehistorie. Bedenk daarna nog twee woorden.

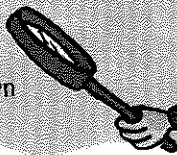

Welke zinnen horen wel bij fantasieën over de prehistorie?

- ☐ Ik kan niet lezen wat ze geschreven hebben. Veel te slordig!
- ☐ De mensen mochten vroeger geen ezels eten. Want dan werden ze alsmaar dommer.
- ☐ Kijk eens wat ik diep in de grond gevonden heb. Een stenen speerpunt.
- ☐ Gelukkig zijn de hunebedden er nog steeds. Nu weten we hoe de mensen uit de prehistorie begraven werden.
- ☐ Vroeger scheen de zon veel meer dan nu. Daarom had iedereen toen een zonnebril nodig.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

radicaal •	• gebakken klei
voorwerpen •	• iets wat gebouwd is
prehistorie •	• ook nog
bouwsel •	• je hebt een mening over iets van vroeger alsof het nu gebeurt; dat is niet altijd juist
door een moderne bril kijken •	• als je je fantasie gebruikt, verzin je iets
wetenschapper •	• een graf gemaakt van enorme stenen
bovendien •	• fantastische, verzonnen verhalen
aardewerk •	• als iets niet klopt, dan is het niet waar
fantasie •	• bol dak
hunebed •	• de mensen die later leefden
indianenverhalen •	• de tijd uit de geschiedenis toen er nog niet geschreven werd
koepel •	• bij een radicale verandering wordt alles helemaal anders
wantrouwen •	• een ding dat je kunt zien en pakken
opvolgers •	• het gevoel dat je hebt als je iets of iemand niet vertrouwt, je gelooft er niet in
kloppen •	• iemand die over een bepaald onderwerp veel gestudeerd heeft en er daarom veel over weet

Lees nu eerst de tekst.

Verkeerd geleerd. De prehistorie in schoolboeken. Als iemand over vijfduizend jaar zou willen weten hoe wij nu leven, dan zou hij foto's of kranten uit onze tijd kunnen bekijken. ❶

5 Maar als je nu nieuwsgierig bent hoe mensen vijfduizend jaar geleden leefden, dan is het moeilijk om daar achter te komen. Mensen schreven toen nog niet. En er zijn niet zo veel voorwerpen bewaard gebleven uit die tijd. Toch is er nog een aantal dingen van toen dat we kunnen bekijken. Het opvallendst zijn de hunebedden. Dat zijn bouwsels van grote stenen waar mensen in werden begraven. De oudste bewoners van Nederland worden daarom vaak hunebedbouwers genoemd. Op een aantal plaatsen in Drenthe kun je nog van die hunebedden zien. ❷

15 In het Nationaal Schoolmuseum in Rotterdam is nu een tentoonstelling ingericht over de hunebedbouwers en hun opvolgers, die leefden van 3400 tot 2100 voor Christus. Er zijn allerlei voorwerpen te zien uit die tijd, zoals oude bekers en bijlen. Daarnaast kun je schoolboekjes over de hunebedbouwers uit de jaren vijftig, zestig en zeventig bekijken. En wat blijkt? Die oude schoolboeken staan vol met fouten. Als je ouders of leraren les hebben gekregen uit die boekjes, dan hebben ze allerlei dingen geleerd die niet kloppen. ❸

25 Er werd bijvoorbeeld gezegd dat de hunebedbouwers vossen aten omdat ze dachten dat ze daardoor slim zouden worden, en dat ze weigerden haas te eten omdat dat hen laf zou maken. Onzin, weten we nu.

1 Lees alinea 2.

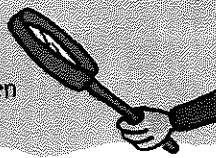
Deze alinea gaat **vooral** over ...

- A voorwerpen en bouwsels uit vroegere tijden.
- B dat je door overblijfsels van vroegere tijden een klein beetje te weten kunt komen hoe de mensen vijfduizend jaar geleden leefden.
- C dat het wel mogelijk is om te weten te komen wat er allemaal vijfduizend jaar geleden gebeurde.
- D hoe mensen vroeger werden begraven.

TIP Ben je door deze alinea **veel** te weten gekomen over de mensen die vijfduizend jaar geleden leefden?

Denk aan de **vooral** tip.

s	codeletter
t	
a	
k	

2 In alinea 3 wordt er geschreven over het Nationaal Schoolmuseum.

Wat is het doel van het Nationaal Schoolmuseum? Het doel van het museum is ...

- A tentoonstellingen inrichten over de Hunebedbouwers.
- B geld verdienen.
- C de bezoekers laten zien hoe kinderen vroeger naar school gingen.
- D de bezoekers laten zien hoe slecht er vroeger werd lesgegeven.

TIP! Let op de naam van het museum.

h	codeertalke
a	
r	
p	

3 Lees alinea 3.

Wat kom je **niet** te weten als je nu naar het Nationaal Schoolmuseum gaat?

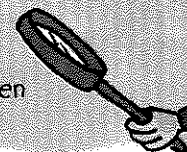
- A Welk gereedschap de Hunebedbouwers gebruikten.
- B Welke vreemde dingen je ouders en je leraren vroeger leerden.
- C Dat je slim wordt door een vos te eten.
- D Wie de Hunebedbouwers waren.

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

k	codeertalke
n	
a	
p	

- 30 Omdat ze geen kranten of foto's van 5000 jaar geleden konden bekijken, moesten onderzoekers die iets over de prehistorie te weten wilden komen hun fantasie gebruiken. Soms verzonnen ze de raarste dingen. Aan het begin van de eeuw beweerde iemand bijvoorbeeld dat mensen vroeger ook ④
- 35 werden begraven in koepels, gemaakt van boomstammetjes. Wetenschappers waren het er al snel over eens dat van dat verhaal niets klopte. Toch is dat idee van die boomstammetjes in de jaren zeventig, dus meer dan een halve eeuw later, nog terug te vinden in schoolboekjes.
- 40 Auteurs van schoolboekjes schreven dit soort fouten vaak van elkaar over. Waarschijnlijk bleven die 'indianenverhalen' lang bestaan omdat ze zo leuk waren. Bovendien hebben mensen altijd de neiging om het verleden te bekijken door een ⑤
- 45 moderne bril. Een schrijver van een schoolboekje vond dat het aardewerk van de prehistorische mensen in de loop der jaren maar weinig veranderde. Hij legde ook uit waarom: "Het was vrouwenwerk en vrouwen zijn gewoonlijk nogal wantrouwend tegenover radicale vernieuwing."

4 Lees: *Wetenschappers ... klopte.* (r. 36 en 37)

Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd. Welke uitdrukking kun je het beste achter die zin zetten?

- A Zij hadden recht van spreken: *zij mochten er een mening of een oordeel over geven omdat ze veel over het onderwerp wisten.*
- B Zij zakten door de grond: *zij schaamden zich heel erg.*
- C Ze konden hun ei niet kwijt: *zij konden niet doen of zeggen wat ze wilden doen of zeggen.*
- D Zij ergerden zich groen en geel: *het stoorde ze heel erg.*

i
e
t
s

TIP! Het gaat er hier niet om wat je denkt hoe de wetenschappers zich voelden. Let goed op de betekenis van het woord *wetenschapper*.

5 Lees: *Bovendien ... bril.* (r. 43 t/m 45)

Wat bedoelt de schrijver met die zin?

- A Mensen vinden het verleden ouderwets.
- B Mensen vormen zich een oordeel over het verleden op grond van de normen en waarden¹ en de mogelijkheden van de tegenwoordige tijd.
- C Mensen vinden de manier waarop de mensen in een ander tijdperk leefden onbelangrijk.
- D Mensen houden er geen rekening mee² dat de mensen die heel lang geleden leefden geen brillen hadden.

s
n
e
l

TIP! Door verder te lezen kom je op het juiste antwoord. De schrijver geeft daar een voorbeeld van iemand die het verleden bekijkt door een moderne bril. Kijk ook *nadenken vooraf* of je alle woorden goed begrijpt.

Vragen 6 t/m 12 gaan over de hele tekst.

6 Waar heeft deze tekst gestaan?

- A In een geschiedenisboek.
- B In een schoolboekje.
- C In de krant.
- D In een folder³ over de provincie Drenthe.

n
e
i
g

TIP! Lees de eerste zin van de derde alinea en let vooral op het woord **nu**.

1 normen en waarden - de mening over wat goed en slecht is

2 ergens geen rekening mee houden - als je ergens geen rekening mee houdt, dan ga je ervan uit dat het niet gebeurd is of zal gebeuren

3 folder - blaadje met informatie of reclame

7 Er staan drie zinnen in deze tekst waarmee de schrijver ongeveer hetzelfde wil zeggen.

Welke zin hoort daar **niet** bij?

- A *Verkeerd geleerd.* (r. 1)
- B *Die ... fouten.* (r. 22 en 23)
- C *Onzin... nu.* (r. 28)
- D *Een ... veranderde.* (r. 45 t/m 47)

d	codecraker
a	
a	
n	

8 Naar maar waar.

Na welke zin kun je die woorden **niet** plaatsen?

- A *Maar ... komen.* (r. 5 t/m 7)
- B *Er ... bijlen.* (r. 18 t/m 20)
- C *Als ... kloppen.* (r. 23 en 24)
- D *Auteurs ... over.* (r. 41 en 42)

e	codecraker
g	
o	
n	

9 Kijk naar het plaatje onder alinea 5.

Het plaatje heeft **vooral** betrekking op ...¹

- A *Er ... bijlen.* (r. 18 t/m 20)
- B *Soms ... dingen.* (r. 33)
- C *Wetenschappers ... klopte.* (r. 36 en 37)
- D *Waarschijnlijk ... waren.* (r. 42 en 43)

i	codecraker
s	
a	
k	

10 Wat is de mening van de auteur van deze tekst over schrijvers van schoolboeken?

- A Hij vindt ze lastig.
- B Hij vindt dat ze moeten stoppen met schoolboekjes schrijven.
- C Hij vindt ze vervelend.
- D Hij vindt dat ze te veel fouten hebben gemaakt.

k	codecraker
r	
o	
p	

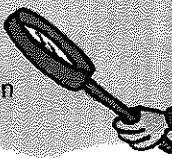
11 Uit dit verhaal blijkt² dat de schrijver van deze tekst ...

- A niet geïnteresseerd is in geschiedenis.
- B het onderwijs in Nederland waardeloos vindt.
- C weet dat de leerlingen in de jaren vijftig, zestig en zeventig verkeerde dingen leerden.
- D een hele slimme leerling was.

s	codecraker
t	
a	
f	

¹ ergens betrekking op hebben - als iets ergens betrekking op heeft, dan heeft het ermee te maken

² blijken - als iets blijkt, dan is het duidelijk

Lees nu eerst de tekst.

Een tijger als vriend, wie zou dat niet willen? Dan kun je rustig gaan slapen terwijl de tijger over je waakt, of op zijn rug een ritje maken. Dat dit echt kan, bewijzen de monniken van een boeddhistisch klooster in de bergen van Thailand. De 1
5 monniken verzorgen verschillende dieren in hun klooster, die bij hen zijn gebracht omdat ze gewond waren. Apen, vogels en herten leven er vredig samen met tien volwassen tijgers!

De eerste tijger werd zeven jaar geleden bij de monniken 10 gebracht, het dier was door een stroper verwond. Toen bleek dat de tijger en de andere bewoners het samen goed konden vinden, zijn er nog meer gewonde of verlaten dieren bijgekomen. 2

De tijgers krijgen hondenvoer te eten, want de monniken willen 15 zelf geen andere dieren vangen of doden voor hun tijgers. Elke dag worden de tijgers uitgelaten. Ze maken een wandeling aan de lijn, of gewoon, met hun begeleider op de rug. 3

1 Lees: *Een ... willen.* (r. 1)

Met *wie zou dat niet willen* wordt bedoeld dat de schrijfters ...

- A het leuk zouden vinden als veel mensen een tijger als vriend zouden willen.
- B denken dat iedereen het wel leuk zou vinden om een tijger als vriend te hebben.
- C denken dat sommige mensen geen tijger als vriend zouden willen.
- D eraan twijfelen¹ of iedereen wel een tijger als vriend wil hebben.

TIP! Let vooral op het woordje *niet*.

e	codefraker
b	
o	
n	

2 Lees: *Dat ... Thailand.* (r. 3 en 4)

Dit verwijst² naar ...

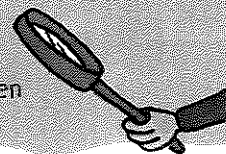
- A *Een ... willen.* (r.1)
- B *Dan ... waakt.* (r.1 en 2)
- C *Dan ... maken.* (r.1 t/m 3)
- D *Een ... maken.* (r.1 t/m 3)

TIP! *Dit* kan naar meerdere dingen verwijzen.

m	codefraker
o	
i	
y	

1 twijfelen - niet helemaal geloven

2 verwijzen - iets noemen omdat het ermee te maken heeft

3 Lees: *De ... verwond.* (r. 9 en 10)

Welk(e) woord(en) kun je **niet** achter was plaatsen?

- A helaas
- B per ongeluk
- C illegaal¹
- D zomaar

t	codecraker
e	
e	
n	

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek. Let goed op de betekenis van *stroper*.

4 Lees: *Ze ... rug.* (r. 16 en 17)

Door welk(e) woord(en) kun je gewoon vervangen?

- A zonder lijn
- B meestal
- C gewoonlijk
- D normaal

e	codecraker
g	
e	
l	

TIP! Let op het woord *of*.

- Ook in Indonesië zijn er mensen die vertellen dat ze een tijger als vriend hebben en op zijn rug door de bossen rijden. Vooral op Sumatra wonen veel mensen voor wie de tijger een heilig dier is, waarmee ze vriendschap kunnen sluiten. Maar daar is het toch anders. 4
- Het zijn alleen toverdokters, sjamanen, die dat kunnen. De sjamaan roept de tijger uit het woud met een speciale spreuk. Hij raakt daarbij in trance en komt zo terecht in de wereld van de goden en geesten, waar ook de tijger thuishoort. Er zijn zelfs mensen waarvan wordt gezegd dat ze zich in een tijger kunnen veranderen. Dit gebeurt ook in het verhaal over Linjo en de tijger. Linjo is een jongen die niet zo lang geleden woonde in een dorp midden in de wouden van Sumatra. Ook hij ging er vandoor op de rug van een tijger. 5

5 Lees: *Ook ... rijden.* (r. 19 en 20)

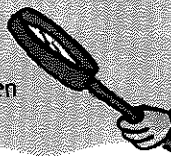
Wie worden er bedoeld met *mensen*?

- A Indonesiërs
- B mensen die op Sumatra wonen
- C sjamanen
- D Dat wordt in dit verhaal niet duidelijk gemaakt.

n	codecraker
i	
k	
s	

TIP! Let vooral op deze zin: *Maar daar is het toch anders.* (r. 22 en 23) Als je dan verder leest, kom je vanzelf op het juiste antwoord.

1 illegaal - tegen de wet

6 Lees: *Het ... thuishoort.* (r. 25 t/m 28)

Wat gebeurt er als de sjamaan in trance is?

- A De tijger verandert zich in een mens.
- B De tijger laat de sjamaan op zijn rug rijden.
- C De tijger wordt beïnvloed door de spreuk.
- D De sjamaan gaat naar de wereld van de goden en de geesten.

s	codekraker
o	
e	
s	

TIP Het antwoord vind je in een van de zinnen die je net gelezen hebt.

In een hutje aan de rand van
 35 het oerwoud wonen Dalima
 en Tandang. Dalima is in
 verwachting. Op een dag in de
 vroege ochtend voelt zij dat
 de baby geboren kan worden.
 40 Tandang snelt naar het dorp
 om hulp te halen en Dalima
 blijft alleen achter.

Plotseling verschijnt als uit het niets een oud vrouwtje. Ze zegt
 45 geen woord, maar is heel vriendelijk. Ze helpt bij de geboorte
 van de baby, die niet langer kan wachten. Het is een gezond
 jongetje. De oude vrouw geeft Dalima een drankje, waardoor
 ze zich weer sterk voelt. Dan maakt het oudje een koprol en
 Dalima ziet nog net een staart en een gestreept lichaam in de
 50 struiken verdwijnen. Weg is zij.

7 Lees: *Plotseling ... vrouwtje.* (r. 44)

Door welk(e) woord(en) kun je als uit het niets vervangen?

- A drie keer
- B zomaar
- C toch
- D niettemin¹

t	codekraker
e	
n	
t	

8 Lees alinea 7.

Deze alinea gaat vooral over ...

- A hoe vriendelijk het oude vrouwtje is
- B de geboorte van Linjo
- C het oude vrouwtje
- D hoe het oude vrouwtje plotseling verschijnt en verdwijnt

i	codekraker
o	
i	
y	

¹ niettemin - toch, ondanks dat

Wanneer Dalima's man eindelijk thuiskomt, vertelt ze hem het verhaal. Hij schrikt. "Dat was een tijger," fluistert hij, "spreek zijn naam nooit uit in het woud. Noem hem liever 'De Oude van het Woud' of 'Gestreepte Grootvader'. Want hij is het oudste en eerbiedwaardigste wezen van het woud. Hij bezit grote krachten." Ze noemen hun zoontje Linjo, en denken niet meer aan de merkwaardige geboorte.

Op een dag ziet Linjo, hij is dan al tien jaar, een oud vrouwtje dat aan de bosrand zit. "Kom je met me spelen in het bos?" vraagt zij. Linjo, die zich altijd alleen moet amuseren, heeft daar wel zin in. "Klim maar op mijn rug," zegt de oude vrouw. "Dat kan toch niet, u bent veel te oud," zegt Linjo verbaasd.

9 Lees alinea 8.

N.a.v. deze alinea kun je tot de conclusie¹ komen ...

- A dat Tandang liever het woord *tijger* niet gebruikt.
- B dat Tandang en Dalima niet in de buurt van het dorp wonen.
- C dat Tandang het niet slecht bedoelt als hij de tijger 'De Oude van het Woud' noemt.
- D dat Tandang en Dalima blijven piekeren over de geboorte van hun zoon.

n	codeknaker
e	
i	
d	

10 Kijk naar het plaatje bij alinea 6.

Met welke zin heeft het vraagteken boven het hoofd van Linjo (zie het plaatje) vooral te maken?

- A *Op ... zit.* (r. 60 en 61)
- B *Kom ... bos.* (r. 61)
- C *Linjo ... in.* (r. 62 en 63)
- D *Dat ... verbaasd.* (r. 63 en 64)

m	codeknaker
e	
d	
e	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

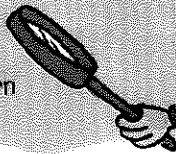
11 Lees: *Maar ... anders.* (r. 22 en 23)

Waar wordt dat het best uitgelegd?

- A *Dat ... Thailand.* (r. 3 en 4)
- B *Ook ... rijden.* (r. 19 en 20)
- C *Het ... spreuk.* (r. 25 en 26)
- D *De ... veranderen.* (r. 25 t/m 30)

o	codeknaker
b	
e	
r	

¹ conclusie - als je tot een bepaalde conclusie komt, dan weet je dat het zo is

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **wel** bij dit verhaal?

- A Daar heeft hij geen kaas van gegeten: *daar heeft hij geen verstand van.*
- B Maak dat de kat wijs: *daar geloof ik niets van.*
- C Een kans laten schieten: *een kans voorbij laten gaan.*
- D Dat heeft niets om het lijf: *dat heeft geen enkele waarde.*

m	CODEMAAKER
ij	
l	
e	

Ik heb de code gemaakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

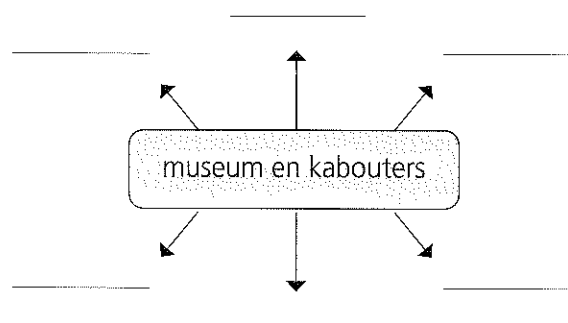
Vink aan.

- ☐ afleiden
- ☐ avondronde
- ☐ beweren
- ☐ blazer
- ☐ dwarszitten
- ☐ illustratie
- ☐ in de gaten
- ☐ juist
- ☐ Keulse
- ☐ letterkundig
- ☐ ontvangen
- ☐ orde
- ☐ petieterig
- ☐ reclameplaat
- ☐ rekenen
- ☐ soorten
- ☐ vitrine

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die met een museum te maken hebben en een woord dat je iets vertelt over een kabouter. Bedenk daarna nog drie woorden.

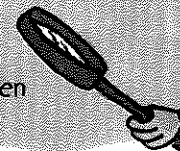
Deze tekst gaat over een expositie over kabouters in een museum. En over hoe kabouters eruit zien.

Welke zinnen horen wel bij dit verhaal over kabouters?

- ☐ Kabouters zijn net zo groot als Sneeuwwitje.
- ☐ De meeste kabouters hebben een witte baard.
- ☐ Je komt kabouters vooral tegen in sprookjes.
- ☐ Kabouters vinden mensen niet aardig.
- ☐ Sommige kabouters zijn zo klein dat ze op een vogel kunnen vliegen.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ vitrine •	• opmaken, begrijpen ^a
² orde •	• bij een avondronde moet je controleren of alles in orde is ^b
³ reclameplaat •	• als je iets beweert, zeg je dat het zo is ^c
⁴ ontvangen •	• jasje ^d
⁵ illustratie •	• ervoor zorgen dat iets mis gaat, tegenwerken ^e
⁶ rekenen •	• als je iets in de gaten hebt, begin je het te merken ^f
⁷ juist •	• plaatje in een boek ^g
⁸ dwarszitten •	• vooral, bij uitstek, in het bijzonder ^h
⁹ soorten •	• uit Keulen (een plaats in Duitsland) ⁱ
¹⁰ letterkundig •	• te maken hebbend met literatuur; gedichten en verhalen die als kunst bedoeld zijn ^j
¹¹ blazer •	• iemand op bezoek krijgen ^k
¹² avondronde •	• als alles in orde is, gaat het goed ^l
¹³ petieterig •	• heel klein ^m
¹⁴ beweren •	• een poster waarmee reclame wordt gemaakt ⁿ
¹⁵ in de gaten •	• als dingen bij elkaar gerekend worden, horen ze bij elkaar ^o
¹⁶ Keulse •	• in alle soorten en maten, allemaal verschillend ^p
¹⁷ afleiden •	• een glazen kast voor het tentoonstellen van artikelen ^q

Lees nu eerst de tekst.

Dat hebben de kaboutertjes gedaan - De kabouter in de Nederlandse literatuur. Letterkundig Museum

1

- Gelukkig maar dat Sneeuwwitje bijna werd vermoord. Had
5 haar boze stiefmoeder haar niet met de jager het bos
ingestuurd, dan hadden wij nooit de kabouters gekend. Want
stel je voor: tot zo'n honderdvijftig jaar geleden had niemand
ze in de gaten. Er werden wel verhalen verteld waarin kleine
mannetjes voorkwamen, figuren die af en toe de mensen en
10 de dieren kwamen helpen of juist verschrikkelijk dwarszaten.
Maar geen mens had begrepen dat die bij elkaar gerekend
moesten worden. Trol, werden ze genoemd, kobold, gnoom
of aardmannetje. Pas toen in de vorige eeuw iedereen het
sprookje van Sneeuwwitje en haar zeven dwergen ging lezen
15 en doorvertellen, werd eindelijk duidelijk hoe het in elkaar zat:
naast de elfjes, de feeën, de heksen en de tovenaars was er nóg
een tovervolk. Zo kwamen de kabouters op de wereld.

2

1 Lees: *Gelukkig ... vermoord.* (r. 4)

Deze zin wordt nader toegelicht¹ in de volgende zin:

- A *Had ... gekend.* (r. 4 t/m 6)
- B *Er ... dwarszaten.* (r. 8 t/m 10)
- C *Maar ... worden.* (r. 11 en 12)
- D *Pas ... tovervolk.* (r. 13 t/m 17)

d	codeletter
o	
e	
k	

TIP! Wat was het gevolg van dat Sneeuwwitje bijna vermoord werd?

2 Lees: *Want ... gaten.* (r. 6 t/m 8)

De auteur geeft met deze zin aan ...²

- A dat je waarschijnlijk niet snapt dat mensen sinds honderdvijftig jaar geleden geen kabouters meer kennen.
- B dat mensen honderdvijftig jaar geleden nog nooit kabouters gezien hadden.
- C dat ze het ongelooflijk vindt dat er honderdvijftig jaar geleden alleen verhalen over trollen en aardmannetjes waren.
- D dat voordat het verhaal van Sneeuwwitje gelezen werd mensen niet wisten dat kabouters bestonden.

p	codeletter
i	
p	
i	

TIP! Deze zin geeft een toelichting op de zin ervoor.

1 toelichten - duidelijk maken wat je bedoelt
2 aangeven - als je iets aangeeft, laat je het weten

3 Lees alinea 2.

Door welke vraag te stellen kom je er achter waar deze alinea **vooral** over gaat?

- A Wat zijn de mensen te weten gekomen toen ze het sprookje Sneeuwwitje gingen lezen?
- B Hoe zijn de kabouters op de wereld gekomen?
- C Hoeveel kabouters komen er voor in het sprookje van Sneeuwwitje?
- D Wat begrepen de mensen niet toen ze de verhalen over trollen, kobolden, gnomen of aardmannetjes lazen?

e	codebreaker
s	
s	
o	

TIP Denk aan de **vooral** tip.

Vaak, maar niet altijd, vertelt de eerste of laatste zin van een alinea waar die alinea vooral over gaat.

4 Lees: *Er ... dwarszaten.* (r. 8 t/m 10)

Door welk woord kun je *juist* **wel** vervangen?

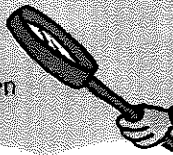
- A zomaar
- B soms
- C per ongeluk
- D vooral

q	codebreaker
u	
i	
c	

TIP Let op de betekenis van het woord *juist*. (Kijk in *nadenken vooraf*.)

Bestaan kabouters? Ik heb geen idee. Ze zijn er in elk geval wel,
 20 in boeken en in films. En in het Letterkundig Museum in Den
 Haag. Want daar kun je er nu en in de komende maanden een
 heleboel bij elkaar vinden. Kabouters zitten verstopt in de letters
 van boeken, daarom valt er daar veel te lezen en voor te lezen. Er
 hangen en liggen bladzijden uit de boeken die over kabouters
 25 zijn geschreven. Uit Nachtverhaal van Paul Biegel bijvoorbeeld,
 waarin een zorgzame huiskabouter een fee ontvangt in het oude
 poppenhuis dat hij bewoont. Zij vertelt hem verhalen, heel erge,
 heel mooie, en daardoor vergeet hij steeds weer zijn avondronde
 te doen om te kijken of alles wel in orde is. De mooiste illustratie
 30 uit Nachtverhaal ligt er ook (de kabouter speelt een spelletje
 kaart met de fee en met Rat en Pad) en verder komen we te
 weten dat Paul Biegel niet met een tekstverwerker zijn verhalen
 schrijft maar met pen en inkt en met veel doorkrassen.

3

5 Lees: *Bestaan ... films.* (r. 19 en 20)

Eerst zegt de auteur dat ze niet weet of kabouters bestaan. In de volgende zin zegt ze dat ze er wel zijn. De auteur geeft daarmee aan ...

- A dat ze nogal in de war is.
- B dat het zo ingewikkeld is dat ze het zelf ook niet meer snapt.
- C dat er wel over kabouters wordt verteld en dat ze worden afgebeeld terwijl ze misschien (of waarschijnlijk) niet bestaan.
- D dat er wel mensen bestaan die erg klein zijn, maar dat je ze niet moet vergelijken met de kabouters uit sprookjesboeken.

k	codeletter
o	
u	
s	

TIP! Waar kom je kabouters in ieder geval wel tegen ook al bestaan ze eigenlijk niet?

6 Lees: *Kabouters ... boeken.* (r. 22 en 23)

Wat wil de auteur met dit gedeelte van de zin zeggen?

- A Dat sommige kabouters heel erg klein zijn.
- B Dat er boeken zijn die over kabouters gaan.
- C Dat het daarom moeilijk is om zeker te weten dat kabouters überhaupt¹ bestaan.
- D Dat kun je uit de tekst niet opmaken.

a	codeletter
s	
e	
s	

TIP! Lees nog eens de **hele** zin.

Wie dacht dat alle kabouters altijd een rode puntmuts en
 35 een witte baard hebben, vergist zich. In een vitrine liggen
 tekeningen van Wiplala, de kabouter van Annie M.G. Schmidt:
 hij heeft kort borstelhaar, is gladgeschoren en draagt een blazer
 en een gebreide das.

¹ überhaupt - helemaal

7 Lees: *Hoe ... van.* (r. 39 t/m 41)

Wat doet de auteur met deze tekst?

- A Ze levert kritiek.¹
- B Ze geeft aan dat Rien Poortvliet nergens verstand van heeft.
- C Ze maakt duidelijk dat Rien Poortvliet opnieuw moet leren tekenen.
- D Ze geeft Rien Poortvliet het advies om voortaan niet meer zo eigenwijs te zijn.

w	codekarakter
e	
r	
k	

Hoe groot zijn kabouters eigenlijk? Vijftien centimeter,
 40 beweert de tekenaar Rien Poortvliet eigenwijs. Maar ook al
 bedacht hij David, hij weet er niks van. Kabouters en dwergen
 zijn er in alle soorten en maten. Er zijn er die zo petieterig
 zijn dat ze kunnen reizen op een slak of een vlinder. Paulus
 de boskabouter, van wie zulke prachtige schilderijen werden
 45 gemaakt door Jean Dulieu en die de belangrijkste kabouter
 op de wereld is, is kleiner dan de uil Oehoeboeroe. Piggelmee,
 de koffiekabouter van het tovervisje, is een stuk groter. In
 het Letterkundig museum hangt tenminste een ouderwetse
 reclameplaat met Piggelmee en een theedrinkende mevrouw:
 50 zo te zien is hij wel een meter hoog. Dat kun je trouwens ook
 afleiden uit het Piggelmee-theeserviesje, dat waarschijnlijk
 ooit werd gebruikt door zijn vrouwtje Tureluur. Hoe hij dan
 in de Keulse pot past, kan me niet schelen.

5

8 Lees: *Dat ... Tureluur.* (r. 50 t/m 52)

Door welk(e) woord(en) kun je **trouwens** vervangen?

- A minstens
- B overigens
- C aan de wand
- D warempel²

m	codekarakter
e	
i	
d	

9 Lees: *Hoe ... schelen.* (r. 52 en 53)

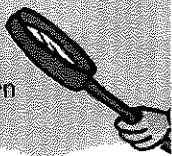
Wat wil de schrijfster met deze zin zeggen, denk je?

- A Dat ze eigenlijk niet geïnteresseerd is in Piggelmee.
- B Dat de Keulse pot nogal klein is.
- C Dat het nogal vreemd is dat Piggelmee op de reclameplaat wel een meter hoog lijkt.
- D Dat het haar niet uitmaakt of Piggelmee te groot is voor de Keulse pot of niet omdat hij toch verzonnen is.

n	codekarakter
i	
e	
r	

1 kritiek leveren - als je op iemand kritiek levert, dan noem je de fouten die die persoon volgens jou gemaakt heeft

2 warempel - toch nog, terwijl je het niet verwachtte

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

10 Waarom heeft de auteur deze tekst geschreven?

- A Om ons te vertellen hoe de kabouters op de wereld zijn gekomen.
- B Om ons op de hoogte¹ te stellen van de expositie in het Letterkundig Museum.
- C Om duidelijk te maken dat mensen van mening verschillen over het uiterlijk van kabouters.
- D Omdat ze vermoedt² dat we geïnteresseerd zijn in kabouters.

s	codekraker
p	
i	
t	

11 Kijk naar het plaatje onder alinea 4.

Met welke zinnen heeft het plaatje **vooral** iets te maken?

- A Er ... dwarszaten. (r. 8 t/m 10)
- B Ze ... films. (r. 19 en 20)
- C Wie ... zich. (r. 34 en 35)
- D Kabouters ... maten. (r. 41 en 42)

e	codekraker
g	
o	
e	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- A In een ander daglicht komen te staan: *opeens anders bekeken worden doordat er nieuwe informatie is die eerder nog niet bekend was.*
- B Je kunt geen ijzer met handen breken: *je kunt geen dingen doen die onmogelijk of veel te moeilijk zijn.*
- C Tegen de draad in zijn: *precies anders doen en denken dan alle anderen.*
- D Iets uit je duim zuigen: *iets verzinnen.*

s	codekraker
n	
i	
k	

1 hoogte - als je iemand van iets op de hoogte stelt, dan vertel je hem iets
2 vermoeden - als je iets vermoedt, denk je dat het zo is

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

Vink aan.

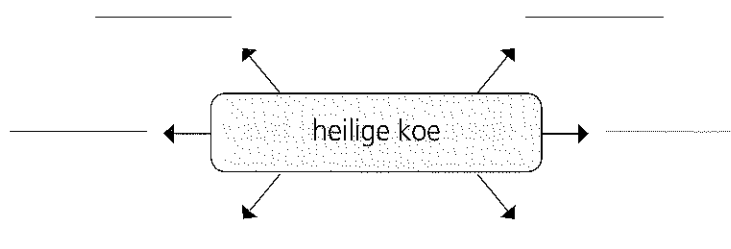
- ☐ bacteriën
- ☐ bijkomen
- ☐ chaos
- ☐ eerbied
- ☐ heilig verklaren
- ☐ herkauwen
- ☐ in de gaten
- ☐ kneden
- ☐ krioelen
- ☐ muurvast
- ☐ officieel
- ☐ ontsmetten
- ☐ plunderen
- ☐ rangorde
- ☐ schrapen
- ☐ slachten
- ☐ strooptocht
- ☐ vandaar
- ☐ voortdurend

Deze tekst gaat erover dat een koe in India heilig is. En wat daarvan het gevolg is.

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die te maken hebben met de heilige koe. Bedenk daarna nog vier woorden.

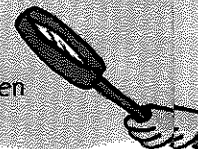

Welke zinnen horen wel bij dit verhaal over heilige koeien?

- ☐ Mama, vanavond eten we biefstuk, wat lekker!
 - ☐ Koe, loop nou eens door. Zo kan ik niet oversteken!
 - ☐ Koe, dank je wel voor je poep. Dat kan ik nu als mest gebruiken.
 - ☐ Ik ga nu melk kopen. Dat hebben we nodig om pannenkoeken te maken.
 - ☐ Och, ik ging naar de markt om sla te kopen. Maar er is geen sla meer.
- De koeien hebben alles opgegeten.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ voortdurend •	• piepkleine beestjes die soms ziektes veroorzaken ^a
² ontsmetten •	• als je ergens van moet bijkomen, moet je even uitrusten ^b
³ muurvast •	• als iets een chaos is, ligt alles door elkaar ^c
⁴ vandaar •	• gevoel van bewondering, respect ^d
⁵ officieel •	• als je iets in de gaten hebt, begin je het te merken ^e
⁶ krioelen •	• als iemand of iets heilig wordt verklaard, wordt het duidelijk gemaakt dat die persoon, dier of ding voortaan heilig is ^f
⁷ schrapen •	• opnieuw kauwen ^g
⁸ bijkomen •	• iets door elkaar mengen door er steeds in te knijpen ^h
⁹ in de gaten •	• druk door elkaar bewegen ⁱ
¹⁰ strooptocht •	• als iets muurvast zit, kan het niet bewegen ^j
¹¹ heilig verklaren •	• iets is officieel als de regering of een belangrijk persoon daarover een beslissing genomen heeft ^k
¹² eerbied •	• iets schoonmaken doordat het schadelijke bacteriën doodt ^l
¹³ plunderen •	• met geweld leegroven ^m
¹⁴ herkauwen •	• volgorde waarmee wordt aangegeven hoe belangrijk iemand is ⁿ
¹⁵ chaos •	• iets met een scherp voorwerp ergens vanaf halen ^o
¹⁶ rangorde •	• een dier doden om het op te eten ^p
¹⁷ slachten •	• tocht door een gebied waarbij je alles rooft wat je te pakken kan krijgen ^q
¹⁸ kneden •	• om die reden, daarom ^r
¹⁹ bacteriën •	• als iets voortdurend gebeurt, gebeurt het altijd ^s

- De Indiase koe is al heel lang geleden heilig verklaard. 3500 jaar geleden kwam er een volk naar India dat koeien meenam. Dat volk slachtte zijn koeien niet, maar het liet ze werken op het land. Dat hadden de mensen in India nog nooit gezien. En ze zagen ook hoe de koe melk gaf. En dat je van die melk boter kon maken en yoghurt. Kortom: die koe was een wonderdier waar je eerbied voor moest hebben. 4
- Het nieuwe volk bracht niet alleen koeien mee, maar ook goden. De mensen in India hadden natuurlijk hun eigen geloof, maar de goden van de nieuwelingen waren ook zo gek nog niet. Het nieuwe volk en de oude bewoners mengden hun goden en gebruiken. Dat gebeurde allemaal rond de rivier de Indus, vandaar dat de mensen zich samen Hindoes gingen noemen. 5
- Langzamerhand werd die koe steeds heiliger. Er kwam zelfs een dag dat het officieel verboden werd een koe te slachten. Wie dat toch deed werd zelf gedood. En de slachter zou evenveel dagen in de hel branden als er haren zaten in de vacht van de koe. En dat zijn er veel. In een paar honderd jaar werd de koe van een wonderdier tot een soort god. 6
- De naam voor de heilige koe werd go mata. Dat betekent 'moeder de koe'. Want de koe geeft je alles: melk, plas en poep. En als je geluk hebt ook nog een kalf. En ze vragen er helemaal niets voor terug. Eigenlijk zoals onze eigen moeders horen te doen: geven, geven en nooit iets vragen. 7

5 Lees: *Dat ... gaten.* (r. 27 en 28)

Wat wil de schrijfster aangeven¹ met 'de halve stad'?

- A Dat de andere helft van de stad geen last van de koeien heeft.
- B Dat heel veel mensen niet kunnen doorrijden.
- C Dat ongeveer de helft van de mensen niet door kan lopen.
- D Dat de stad eigenlijk in twee stukken is verdeeld.

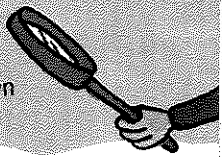
TIP Het woord *helft* wordt hier niet letterlijk gebruikt maar figuurlijk. (Kijk onderaan de pagina naar de uitleg van *letterlijk* en *figuurlijk*.²)

s	Onderaan de pagina staat een lijst met woorden die in de tekst voorkomen.
h	
o	
e	

¹ aangeven - als je iets aangeeft, maak je iets duidelijk

² letterlijk - in de zin: *het water kookte*, is kookte letterlijk gebruikt

figuurlijk - in de zin: *ze kookte van woede*, is kookte figuurlijk gebruikt

6 Lees: *Dat ... gezien.* (r. 35)

Welke zin past het beste achter die zin?

- A Het nieuwe volk begreep dat niet.
- B Ze waren behoorlijk onder de indruk.
- C Beetje vreemd, toch?
- D Hun koeien moesten nu onmiddellijk aan het werk op de akker.

z	codekraker
e	
e	
p	

TIP Let vooral op de laatste zin van deze alinea.

De plas van de koe is voor sommige mensen een medicijn. Door het op te drinken, denken ze beter te worden. Of ze steken hun handen onder de straal als een koe begint te plassen. Het geneest, omdat plas ontsmet en allerlei bacteriën doodt. Maar de poep is nog belangrijker dan de plas. De poep van de koe zorgt ervoor dat veel mensen te eten hebben.

8

In India tellen de allerarmste mensen, die helemaal onderaan staan in de rangorde, niet mee. Ze worden de 'onaanraakbaren' genoemd. Je kunt maar beter niet met ze omgaan, zeggen de meeste mensen, want ze zijn nog lager dan laag. De vrouwen en meisjes uit die groep lopen door de stad met een mand op hun hoofd en schrapen de koeienpoep van de straat. Als hun mand vol is, gaan ze naar huis. Ze vermengen de poep met wat stro, en kneden er ronde, platte koeken van. Die leggen ze in torentjes te drogen. Daarna gaan ze weer de straat op, om de gedroogde koeienpoep te verkopen.

9

Heel veel mensen in India hebben geen gas en elektriciteit. Ze hebben dus ook geen fornuis. Ze koken buiten op vuurtjes. En omdat hout en kolen bijna niet te krijgen zijn, koken de mensen op mest.

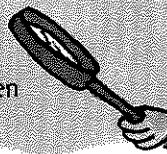
10

7 Lees alinea 5.

Door welke vraag te stellen kom je erachter waar het in deze alinea vooral om gaat?

- A Wat bracht het nieuwe volk mee?
- B Wat vonden de mensen in India van de godsdienst van de nieuwelingen?
- C Hoe komen de Hindoes aan hun naam?
- D Wat gebeurde er rond de rivier de Indus?

r	codekraker
o	
e	
r	

8 Lees: *En ... koe.* (r. 50 t/m 52)

Deze zin vertelt ons iets ...

- A over de strenge straffen van de rechter.
- B over hoeveel haren een koe heeft.
- C over het geloof van de Hindoes.
- D over de koe.

m	codekraker
a	
m	
a	

9 Lees: *Eigenlijk ... vragen.* (r. 58 t/m 60)

Welke vraag mag, volgens de schrijfster, een moeder **niet** vragen?

- A Zullen we uit eten gaan?
- B Wanneer ga je je kamer opruimen?
- C Hoe laat wil je morgen opstaan?
- D Geen een van deze vragen.

s	codekraker
h	
o	
t	

10 Lees alinea 9.

Deze alinea vertelt ons **vooral** ...

- A dat de allerarmste mensen niet meetellen.
- B iets over de 'onaanraakbaren'.
- C hoe nuttig de koeienpoep in India is.
- D hoe mensen in India hun geld verdienen.

r	codekraker
e	
e	
p	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Dat is een heksentoer: *dat is een heel lastig karwei.*

Na welke zin past dit spreekwoord het best?

- A Na *Iedereen ... nooit.* (r. 1 en 2)
- B Na *Met ... school.* (r. 6 t/m 8)
- C Na *De ... geplunderd.* (r. 21 en 22)
- D Na *Daarna ... verkopen.* (r. 76 en 77)

e	codekraker
r	
n	
a	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- A Het loopt in het honderd: *het gaat helemaal mis.*
- B De handen uit de mouwen steken: *hard werken.*
- C Het haasje zijn: *iets moeten doen wat je eigenlijk liever niet doet.*
- D Dat is me op het lijf geschreven: *dat past precies bij mij.*

o	codekraker
b	
e	
r	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

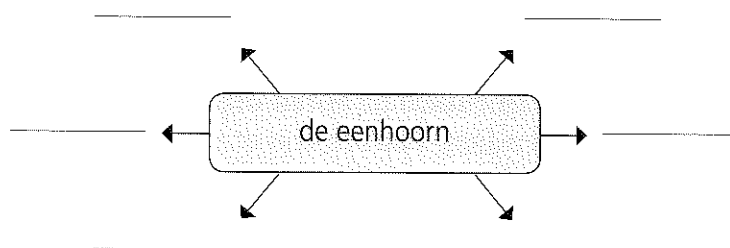
Vink aan.

- ☐ beschikken
- ☐ zich over een raadsel buigen
- ☐ desnoods
- ☐ encyclopedie
- ☐ expeditie
- ☐ ivoor
- ☐ kortom
- ☐ matroos
- ☐ voor mijn part
- ☐ punthoofd
- ☐ spiraal
- ☐ tijdverspilling
- ☐ uitmaken
- ☐ uitvissen
- ☐ zich uit de voeten weten te maken

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die te maken hebben met hoe een eenhoorn eruit ziet. Bedenk daarna nog vier woorden.

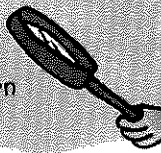
Deze tekst gaat erover dat mensen vroeger wisten dat een eenhoorn bestaat. Maar de schrijver van het verhaal vindt het vervelend dat professoren nu zeggen dat ze niet bestaan.

Welke zinnen horen wel bij dit verhaal over de eenhoorn?

- ☐ Kijk eens naar de hoorn die ik op het strand gevonden heb!
- ☐ Leg eens uit waarom jullie denken dat de verschrikkelijke Sneeuwman en het monster van Loch Ness wel bestaat maar de eenhoorn niet.
- ☐ Nee, je zegt dat je die eenhoorn gezien hebt, maar ik geloof je niet.
- ☐ Als je iets niet gezien hebt, dan betekent het niet dat het niet bestaat.
- ☐ Goed zo, professor, eindelijk schrijf je iets wat klopt.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

uitvissen •	• ergens gebruik van kunnen maken
ivoor •	• iets goed bestuderen
desnoods •	• als het echt nodig is
voor mijn part •	• boek met plaatjes en tekst waarin je informatie op kunt zoeken
kortom •	• tochten, vooral naar verre landen om iets te onderzoeken
matroos •	• witte stod waaruit o.a. de slagstanden van een olifant bestaan
spiraal •	• kort gezegd, om het voorgaande samen te vatten
zich uit de voeten weten te maken •	• zeeman die op een schip eenvoudig werk doet
tijdverspilling •	• wat mij betreft
beschikken •	• ergens niet meer tegen kunnen
encyclopedie •	• een kromme lijn die zich om een as slingert zoals bij een schroef
uitmaken •	• zonde van de tijd
expeditie •	• beslissen
zich over een raadsel buigen •	• iets te weten komen
ergens een punthoofd van krijgen •	• er snel vandoor gaan

Lees nu eerst de tekst.

De eenhoorn is een paard met een lange dunne witte hoorn die midden uit zijn voorhoofd groeit. Maar als je in het woordenboek kijkt, of in een encyclopedie, dan lees je dat dat dier helemaal niet bestaat. Het zou een fantasiedier zijn. ❶

5

Hoe kan dat nou? Een dier, een mens, een ding, kortom alles wat bestaat, dat kan je zien, of pakken, of horen of ruiken. Maar betekent dat dan ook dat alles wat je niet kan pakken of zien of ruiken of horen dus niet bestaat? Volgens mij niet. En ❷

10 bovendien waarom zou er een woord bestaan voor iets wat er helemaal niet is? Daar heb je toch niets aan?

1 Lees alinea 1.

Je zoekt in een woordenboek of in een encyclopedie 'eenhoorn' op en je komt **niet** te weten dat ...

- A een eenhoorn bestaat.
- B een eenhoorn een paard is met een lange dunne witte hoorn die midden uit zijn voorhoofd groeit.
- C een eenhoorn op een paard lijkt.
- D zo'n dier een fantasiedier is.

TIP Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

s	codecraker
o	
e	
p	

2 Lees: *Hoe ... nou?* (r. 6)

Door welke woorden kun je die zin **niet** vervangen?

- A Toe maar.
- B Dat woordenboek of die encyclopedie moet je maar weggooien.
- C Schiet op!
- D Nou, nou.

TIP Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

Het gaat er hier om dat de woorden waarmee je die zin **wel** kan vervangen ongeveer hetzelfde gevoel uitdrukken.

s	codecraker
n	
e	
l	

3 Lees alinea 2.

Denk maar eens aan een gedachte. Deze zin kan je het best plaatsen achter ...

- A *Hoe ... nou?* (r. 6)
- B *Een ... ruiken.* (r. 6 en 7)
- C *Maar ... bestaat?* (r. 8 en 9)
- D *Volgens ... niet.* (r. 9)

TIP Als je ook telkens één zin verder leest, merk je dat dat drie keer echt heel raar klinkt.

s	codecraker
l	
e	
e	

- Vroeger wisten de mensen heel zeker dat de eenhoorn bestond.
 Er waren altijd wel reizigers die er eentje in de verte hadden
 15 zien lopen. Of matrozen die meestal op een onbewoond
 eiland zo'n eenhoorn bijna te pakken hadden gehad. Maar
 net op tijd had het dier zich uit de voeten weten te maken. ③
 Er bestonden plaatjes van eenhoorns en wat nog meer was:
 af en toe kwam er een reiziger terug uit een ver land met
 20 een echte hoorn van
 een eenhoorn: een
 lange spiraalvormig
 gedraaide hoorn van
 ivoor. Meestal gevonden
 25 op het strand. Dat was
 mooi bewijsmateriaal.

GEEN BEWIJZEN VOOR BESTAAN EENHOORN...

PROBEER ZO'N BEEST
 MAAR EENS TE
 VANGEN!

4 Lees: *Vroeger ... bestond.* (r. 13)

Met *vroeger* wordt bedoeld ...

- A ongeveer 10 jaar geleden.
- B ongeveer 50 jaar geleden.
- C ongeveer 1000 jaar geleden.
- D ongeveer 100000 jaar geleden.

TIP! Uit de tijd van de prehistorie weten we eigenlijk niet wat mensen dachten.

v	codecraker
o	
l	
t	

5 Lees: *Vroeger ... bestond.* (r. 13)

De mensen werden vooral overtuigd dat eenhoorns bestonden door ...

- A de reizigers die er eentje in de verte hadden gezien.
- B de matrozen die zo'n eenhoorn bijna te pakken hadden gehad.
- C de plaatjes van de eenhoorns.
- D de hoorn die een reiziger uit een ver land had meegenomen.

TIP! Lees de laatste zin van deze alinea nog eens goed en bedenk waar het woord *dat* betrekking op heeft.

p	codecraker
i	
e	
t	

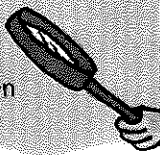
6 Lees alinea 3.

Deze alinea gaat **vooral** over ...

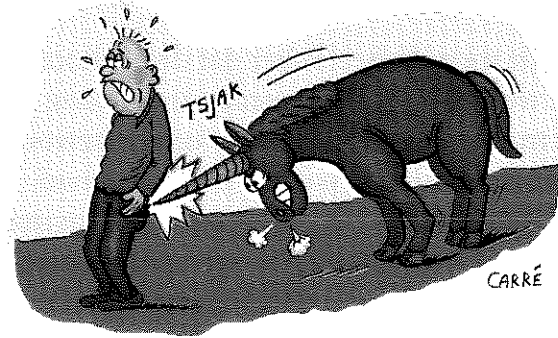
- A het mooie bewijsmateriaal; een echte spiraalvormige hoorn van ivoor.
- B waarom de mensen vroeger dachten dat de eenhoorn bestond.
- C de matrozen die op een onbewoond eiland zo'n eenhoorn bijna te pakken hadden gehad.
- D de reizigers die in de verte een eenhoorn hadden zien lopen.

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

n	codecraker
e	
i	
d	

Maar een hele eenhoorn,
een levende of
30 desnoods zijn geraamte,
of voor mijn part
alleen zijn kop met
de hoorn er nog aan?

Nee, dat had nog niemand ooit mee teruggebracht. Hoe goed
35 ze ook hadden gezocht. Daarom begon men te twijfelen. Er
waren knappe professoren die zich over het raadsel van de
eenhoorn bogen. Ze maakten ruzie met elkaar en sommigen
kregen er een punthoofd van. Dat was natuurlijk geen toeval.
Het is een aanwijzing dat de eenhoorn over geheimzinnige
40 krachten beschikt, die op afstand werken. Bovendien werden
er telkens weer van die witte hoorns gevonden en die bestaan
nog steeds.

7 Lees *Daarom ... twijfelen.* (r. 34 en 35)

De mensen begonnen te twijfelen of ...

- A er wel eenhoorns bestonden.
- B eenhoorns wel een geraamte hadden.
- C er wel goed genoeg gezocht was naar de eenhoorn.
- D de professoren eigenlijk wel knap waren.

k	codeknaker
o	
e	
k	

8 Lees alinea 4.

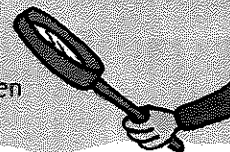
Volgens de schrijver van dit verhaal weten we dat de eenhoorn over geheimzinnige krachten beschikt omdat ...

- A die kracht op afstand werkt.
- B sommige professoren gek werden van het geruzie over de eenhoorn.
- C de hoofden van sommige professoren puntig werden.
- D die witte hoorns telkens weer gevonden werden.

z	codeknaker
e	
e	
f	

Zelf kan je er trouwens ook één zien. Hij hangt aan het
45 plafond in het Amsterdams Historisch Museum op de
tentoonstelling 'De wereld binnen handbereik'. Wel opschieten
want hij duurt nog maar kort.

Als je die eenhoornhoorn nu in het echt gezien hebt, dan zal er
50 vast wel weer een of andere zeurpiet komen die vindt dat het
onzin is en dat het tijdverspilling is om verder naar eenhoorns
te zoeken en dat ze al lang hebben uitgezocht welke dieren wel
en welke dieren niet bestaan. Alsof de dieren niet zelf mogen
uitmaken of ze bestaan of niet.

Zo'n zeurpiet wijst dan altijd op zijn voorhoofd. Dat is het tweede bewijs dat de eenhoorn op afstand invloed heeft. En als diezelfde zeurpiet doorzeurt en zegt dat ze vroeger gewoon ontzettend dom waren met hun zoeken naar de eenhoorn, 60 vraag dan maar eens hoe het komt dat er steeds weer verhalen opduiken over de Verschrikkelijke Sneeuwman ergens in Tibet. Daar wordt nog steeds naar gezocht. En waarom er elk jaar weer peperdure expedities worden uitgezonden naar Loch Ness om uit te vissen of er een monster in het meer zit.

9 Lees alinea 6 en 7.

N.a.v. deze alinea's kun je **wel** zeggen dat de schrijver van dit verhaal ...

- A een hekel heeft aan mensen die niet geloven in het bestaan van de eenhoorn.
- B het niet eens is met de zeurpieten.
- C het zonde van de tijd vindt om verder naar eenhoorns te zoeken.
- D vindt dat de zeurpieten gelijk hebben.

s	codekraker
n	
i	
t	

10 Lees alinea 7.

In deze alinea geeft de schrijver **vooral** aan dat ...

- A de eenhoorn op afstand invloed heeft.
- B de Verschrikkelijke Sneeuwman in Tibet woont.
- C de zeurpiet maar moet uitleggen waarom er wel naar de Verschrikkelijke Sneeuwman en het monster van Loch Ness gezocht moet worden, maar niet naar de eenhoorn.
- D de zeurpiet maar moet uitleggen waarom de expedities om te zoeken naar het monster van Loch Ness zo duur zijn.

n	codekraker
a	
a	
r	

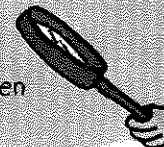
Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Leg dat maar eens uit.

Deze zin kun je het best plaatsen na ...

- A *Het ... zijn.* (r. 4)
- B *Een ... ruiken.* (r. 6 en 7)
- C *Ze ... van.* (r. 36 en 37)
- D *En ... zit.* (r. 61 t/m 63)

e	codekraker
r	
n	
a	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

Welke uitdrukking past **wel** bij het verhaal?

- A Je van geen kwaad bewust zijn: *je onschuldig voelen.*
- B Tranen met tuiten huilen: *heel erg huilen.*
- C Je groen en geel ergeren: *je heel erg aan iets ergeren.*
- D Een gat in de lucht springen: *heel erg blij zijn.*

n	codeerbare
e	
r	
f	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

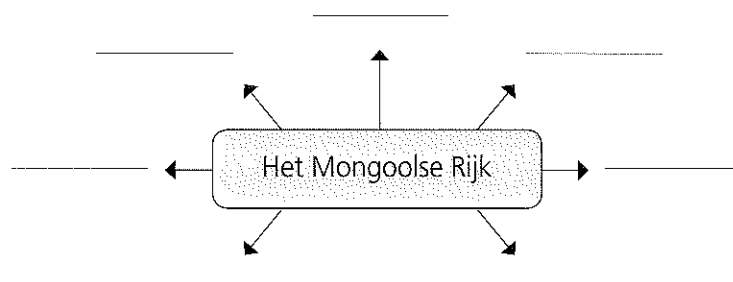
Vink aan.

- ☐ aanraking
- ☐ avonturier
- ☐ edelsteen
- ☐ hechten
- ☐ hoofdzakelijk
- ☐ kennelijk
- ☐ koopman
- ☐ kruistocht
- ☐ kwikzilver
- ☐ levensstijl
- ☐ merkwaardig
- ☐ loop
- ☐ het mongoolse rijk
- ☐ ondernemen
- ☐ opmerkelijk
- ☐ weerstand
- ☐ yogi
- ☐ zwavel

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst zeven woorden die te maken hebben met wat Marco Polo tegenkwam in het Mongoolse Rijk.

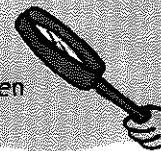

Welke zinnen horen wel bij dit verhaal over Marco Polo?

- ☐ In België kwam ik een man tegen die wel 140 kilo woog.
- ☐ Wat een mooie edelstenen hebben ze hier!
- ☐ De Yogi's drinken soms een drankje dat gemaakt is van kwikzilver en zwavel.
- ☐ Door het drankje te drinken kunnen Yogi's wel honderdvijftig jaar oud worden.
- ☐ Marco Polo was verbaasd over de dingen die hij tegenkwam

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

kennelijk •	• als je ergens mee in aanraking komt, leer je het kennen
koopman •	• iemand die graag iets spannends wil meemaken
kruistocht •	• bewekte, kostbare natuursteen, bijvoorbeeld diamant, robijn, saffier
kwikzilver •	• als je ergens aan gehecht bent dan voel je je ermee verbonden, je houdt er erg van
levensstijl •	• vooral
merkwaardig •	• duidelijk, dat is duidelijk te zien
ondernemen •	• iemand die leeft van de handel
opmerkelijk •	• een gewapende tocht van christenen in de middeleeuwen om het Heilige Land te bevrijden van de mohammedanen
weerstand •	• vloeibaar, zilverkleurig metaal dat o.a. in thermometers zit
yogi •	• manier van leven
aanraking •	• vreemd
avonturier •	• als iets in de loop der jaren gebeurt, gebeurt het langzamerhand
zwavel •	• een groot rijk dat onder leiding van Dzingis Khan ontstaan is
edelsteen •	• je bedenkt het en je begint eraan
hechten •	• opvallend
loop •	• als je tegen iets een weerstand opbouwt, kan je er goed tegen
hoofdzakelijk •	• iemand die door middel van meditatie (heel sterk concentreren op je innerste) gezond van lichaam en geest is
het mongoolse rijk •	• een stof dat snel in brand vliegt

Lees nu eerst de tekst.

- Marco Polo was één van de eerste wereldreizigers. In ieder geval was hij één van de eersten die er een boek over schreef. Hoeveel wereldreizigers er voor die tijd waren weten we natuurlijk niet, want ook de avonturiers die in 1099 een kruistocht hadden ondernomen, waren al in aanraking gekomen met andere landen. Door deze kruisvaarders kwam er contact tussen het westen en het oosten en zo leerden de mensen allerlei mooie (en vaak nuttige!) dingen kennen uit andere landen. Steeds meer mensen wilden dan ook zelf gaan reizen. Er kwamen nieuwe schepen, die zo gebouwd waren dat men langere reizen kon ondernemen, zoals ook Columbus later deed. Maar voor dat allemaal gebeurde, had Marco Polo al heel wat merkwaardige dingen gezien.
- Marco Polo werd geboren in Venetië in 1254. Zijn vader was een koopman, die vaak op reis ging naar het buitenland. In 1271 ging Marco met zijn vader mee, op zijn eerste reis naar China. Het duurde een tijdje voor hij weer thuiskwam, want hij bleef maar liefst twintig jaar in dienst van de Kubla Kahn, een van de leiders in China. Marco Polo reisde voor zijn baas door het Mongoolse rijk, naar India, Japan en het Midden-Oosten.

1

2

1 Lees: *Marco ... schreef.* (r. 1 en 2)

Wat kan de schrijver het best doen met de eerste zin?

- A na *was* het woord *waarschijnlijk* toevoegen
- B *één van* en de *s* bij wereldreizigers verwijderen
- C *aller* aan *eerste* toevoegen
- D de zin verwijderen

TIP Let op het verschil tussen *de eerste* en *één van de eerste*.

s	CODEX LIBRARI
t	
a	
l	

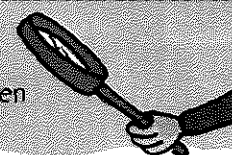
2 Lees: *Hoeveel ... landen.* (r. 3 t/m 6)

Wat wordt er bedoeld met *voor die tijd*?

- A Dat weten we natuurlijk niet.
- B Voordat Marco Polo geboren werd.
- C Voor Marco Polo een wereldreiziger werd en een boek schreef over zijn reizen.
- D Voor de kruisvaarders in contact kwamen met mensen en dingen uit andere landen.

TIP *Voor die tijd* slaat natuurlijk op iets wat al genoemd is.

e	CODEX LIBRARI
r	
t	
s	

3 Lees: *Steeds ... reizen.* (r. 9 en 10)

Door welk(e) woord(en) kun je *dan* ook **niet** vervangen?

- A daarna
- B daarom
- C ten gevolge daarvan
- D zo

r	codecraker
a	
a	
r	

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

4 Lees: *Het ... China.* (r. 18 t/m 20)

Wat bedoelt de schrijver met *een tijdje*?

- A een paar jaren
- B niet zo lang
- C een poos¹
- D Dat kun je uit de tekst niet opmaken.

s	codecraker
t	
a	
d	

TIP! Het antwoord staat heel duidelijk in de zin die je net gelezen hebt.

5 Lees: *Het ... China.* (r. 18 t/m 20)

Met welke bedoeling gebruikt de schrijver maar *liefst* in deze zin? Hij bedoelt daarmee dat ...

- A hij vindt dat dat een nogal lange periode was.
- B hij dat doodnormaal vindt.
- C Marco Polo liever voor de Kubla Kahn wilde werken dan weer naar huis gaan.
- D Marco Polo het prettig vond dat hij voor zijn baas, de Kubla Kahn, zo veel mocht reizen.

n	codecraker
e	
r	
o	

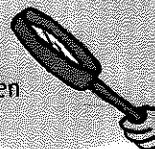
TIP! Marco Polo was pas 17 jaar oud toen hij op zijn eerste reis naar China ging. En hij was al 37 jaar oud toen hij weer terug naar huis ging.

Marco Polo kwam gevaren tegen, maar ook heel mooie en merkwaardige dingen. Kostbare stoffen bijvoorbeeld of
 25 edelstenen die hij nog nooit eerder had gezien. Bijzonder eten, maar ook heel bijzondere mensen. In India ontmoette hij yogi's. Volgens Marco Polo konden deze mensen wel tweehonderd jaar oud worden. Dat had te maken met hun gewoonten en levensstijl.

30

3

1 poos(je) - tijdje

Yogi's leven langer dan andere mensen, soms wel honderdvijftig of tweehonderd jaar. Ze blijven net zo actief als jonge mensen en kunnen doen wat ze willen. Hun werk in het klooster doen ze net zo goed als toen ze jong waren. Dit komt omdat ze heel
 35 weinig eten en dan nog alleen heel gezond: hoofdzakelijk rijst en melk. En laat me je nog iets opmerkelijks vertellen: twee keer per maand drinken ze een heel bijzonder drankje. Het is gemaakt van kwikzilver en zwavel. Die mixen ze en dat drinken ze op. Ze zijn er op jonge leeftijd al mee begonnen en ze zeggen dat het
 40 hierdoor komt dat ze zo lang leven.

6 Lees alinea 3.

Door welke vraag te stellen, kom je erachter waar deze alinea **vooral** over gaat?

- A Welke gevaren kwam Marco Polo tegen?
- B Welke bijzondere mensen ontmoette hij in India?
- C Waarmee kwam Marco Polo in aanraking tijdens zijn reizen?
- D Wat was er bijzonder aan de yogi's?

Denk aan de **vooral** tip.

Vaak, maar niet altijd, vertelt de eerste zin van een alinea waar die alinea over gaat. Controleer of dat bij deze alinea gebeurt.

s	codeletter
a	
d	
s	

7 Lees: *Yogi's ... willen.* (r. 31 t/m 33)

Welke zin past hierbij het best?

- A Ook al zijn ze tweehonderd jaar oud, ze zien eruit alsof ze twintig zijn.
- B Als ze met de Olympische Spelen mee willen doen, zouden ze een prijs kunnen winnen.
- C Ze hebben geen last van hun oude dag.
- D Het klooster is voor hen een bejaardentehuis.

s	codeletter
i	
j	
s	

8 Lees: *Dit ... melk.* (r. 34 t/m 36)

Wat wordt er bedoeld met *Dit*?

- A Hun ... waren. (r. 33 en 34)
- B Ze ... willen. (r. 32 en 33)
- C Yogi's ... willen. (r. 31 en 33)
- D Yogi's ... waren. (r. 31 t/m 34)

e	codeletter
c	
r	
u	

9 Lees alinea 4.

Wat is de mening van de schrijver over het feit dat yogi's kwikzilver en zwavel drinken?

- A Hij vindt het nogal dom.
- B Hij vindt het opmerkelijk dat ze daardoor zogenaamd zo oud worden.
- C Hij vindt het een ernstige zaak.
- D Hij geeft er geen mening over.

s	code:traker
t	
e	
f	

Kwikzilver en zwavel zijn vreselijk giftig, en de yogi's hadden er in de loop van de jaren kennelijk een weerstand tegen opgebouwd. Marco Polo kwam door hen in aanraking met andere eetgewoonten, maar ook met hun manier van geloven: het boeddhisme.

Totdat avonturiers uit het westen naar andere werelden trokken, wisten de meeste mensen helemaal niet dat er andere manieren van geloven waren dan het christendom. Maar het boeddhisme bestaat al veel langer dan het christendom. Het is ongeveer vijfhonderd jaar ouder.

10 Lees: *Dit ... melk.* (r. 34 en 36) en *Ze ... leven.* (r. 38 t/m 40)

Welke opmerking is juist?

- A De tweede zin vormt een uitleg bij de eerste zin.
- B De tweede zin geeft een voorbeeld bij de eerste zin.
- C De tweede zin spreekt de eerste zin tegen.¹
- D Geen één van deze opmerkingen is juist.

s	code:traker
i	
n	
t	

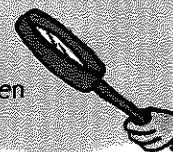
11 Lees: *Totdat ... christendom.* (r. 52 t/m 54)

Wat kan de schrijver doen met *werelden* (r. 52)?

- A Vervangen door *steden*.
- B Vervangen door *dorpen*.
- C Vervangen door *continenten*.
- D Vervangen door *planeten*.

m	code:traker
e	
e	
r	

¹ elkaar tegenspreken - als dingen elkaar tegenspreken, dan klopt het niet

- Als je een boeddhist bent, vind je twee dingen heel belangrijk:
je moet anderen helpen en je mag anderen geen kwaad doen.
- 60 Daarnaast vinden boeddhisten dat je jezelf moet leren kennen
en dat je niet te veel aan je bezittingen moet hechten. Eén van 6
de eerste boeddhisten was Siddharta Gautama. Later werd hij
bekend als Boeddha Shakyamuni. De verhalen over Siddharta
zijn in het oosten net zo beroemd als onze verhalen
65 over Jezus Christus.

Vraag 12 gaat over de hele tekst.

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- A Je ogen niet kunnen geloven: *heel erg verbaasd zijn door wat je ziet.*
- B Hoe ouder, hoe gekker: *ook op oude leeftijd is men tot dwaze dingen in staat.*
- C Een hart van goud hebben: *heel goed voor anderen zijn.*
- D Iemand een dienst bewijzen: *iemand ergens mee helpen.*

k	codekraaker
r	
i	
k	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

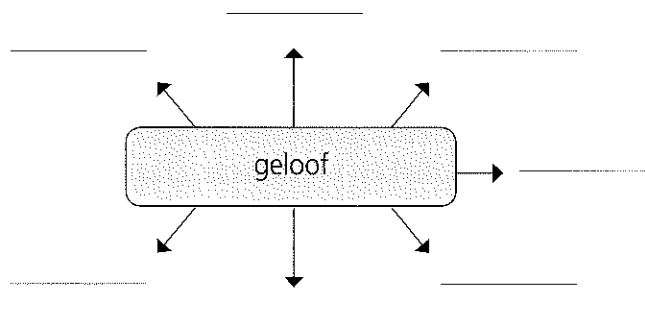
Vink aan.

- ☐ afgebeeld
- ☐ braden
- ☐ commissaris
- ☐ dood
- ☐ eeuw
- ☐ galg
- ☐ gunst
- ☐ heilige
- ☐ herberg
- ☐ jolig
- ☐ kathedraal
- ☐ katholiek
- ☐ levend en wel
- ☐ nis
- ☐ ontbreken
- ☐ vervangen
- ☐ wraak

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst drie woorden die met een geloof te maken hebben. Bedenk daarna nog drie woorden.

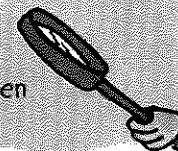
Deze tekst gaat erover dat er in Santo Domingo een kip in de kathedraal is, omdat de heilige Vicente Ferrer iets wonderbaarlijks (heel bijzonder) gedaan heeft.

Welke zinnen horen wel bij dit verhaal over de kip in de kerk?

- ☐ Vicente Ferrer zorgde ervoor dat de gebraden kip weer tot leven kwam.
- ☐ Een jongen die ter dood veroordeeld was, leefde plotseling weer.
- ☐ De kippen konden toen wel eieren leggen.
- ☐ De katholieke Spanjaarden hebben respect voor heiligen.
- ☐ Kippen eten nu mensen i.p.v. dat mensen nu kippen eten.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

herberg •	als iets afgebeeld is, is er een tekening of een plaatje van gemaakt
jolig •	iets in heet vet bakken
kathedraal •	het baas van de politie
katholiek •	als je ter dood veroordeeld wordt, krijg je de doodstraf
levend en wel •	een periode van honderd jaar
nis •	balken waaraan vroeger misdadigers werden opgehangen
ontbreken •	iets goeds dat je aan iemand geeft terwijl je niet daartoe verplicht bent
vervangen •	iemand die door de katholieke kerk heilig is verklaard
wraak •	soort hotel of café in vroegere tijden
heilige •	heel vrolijk
gunst •	grote rooms-katholieke kerk
galg •	horend bij de christelijke godsdienst waarover de paus in Rome de leiding heeft
eeuw •	levend en goed gezond
dood •	uitholling in een muur, die bedoeld is om er iets, bijvoorbeeld een beeld, in te zetten
commissaris •	als iets ontbreekt, dan is het er niet
braden •	als iets vervangen wordt, komt er iets anders voor in de plaats
afgebeeld •	als iemand jou iets gemeens heeft aangedaan kun je wraak nemen; dan doe je iets gemeens terug

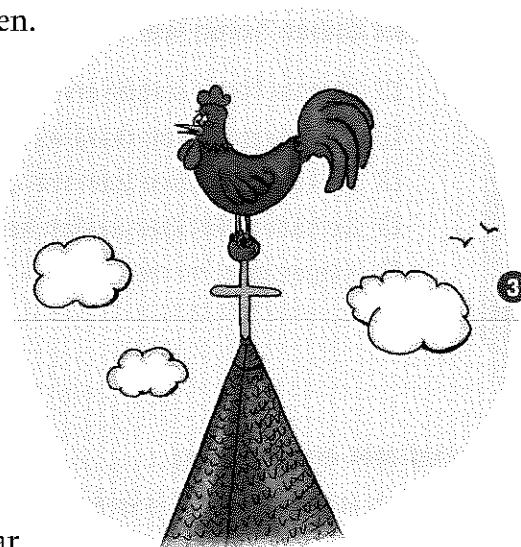

Lees nu eerst de tekst.

Katholieke Spanjaarden (en bijna alle Spanjaarden zijn katholiek) gaan graag naar plekken waar heiligen vereerd kunnen worden. Ze gaan op bedevaart. Dat is een tocht naar een heilige plaats om te bidden. Of om een gunst te vragen. Ze ①
5 vragen dan aan een heilige of hij hen alsjeblieft wil genezen van een ziekte bijvoorbeeld, of hen wil helpen bij het slagen van een examen.

Wonderen gebeuren in Spanje vaker dan bij ons. Volgens de ②
10 katholieken tenminste. Daar zitten rare, enge verhalen bij. Zo kwam de heilige Vicente Ferrer eens op bezoek bij een arme, zeer gelovige vrouw. Deze vrouw was zo arm dat ze hem niets te eten kon geven. Maar ze had zoveel bewondering voor de heilige dat ze hem absoluut een goede maaltijd met vlees
15 wilde geven.

Ze wist niets anders te bedenken dan haar eigen kind te braden. Toen Vicente merkte dat
20 de gastvrijheid van de vrouw zo ver was gegaan, toverde hij het kind levend en wel terug op het bord. Er ontbrak
25 wel een vinger. Die had de vrouw geproefd om te zien of het vlees gaar was. Op een muur in het bergdorp Morella, in het
30 noordoosten van Spanje, in de buurt van de plek waar Vicente Ferrer rond het jaar 1400 leefde, is de gebeurtenis afgebeeld op beschilderde tegels.

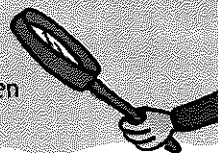
1 Lees alinea 1.

Wie gaan er **niet** op bedevaart?

- A mensen die ernstig ziek zijn
- B mensen die voor een examen willen slagen
- C Spanjaarden die wel gelovig zijn, maar die niet bij de katholieke kerk horen
- D Dat kun je uit deze tekst niet opmaken.

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

b	codeletter
a	
b	
s	

2 Het is niet helemaal duidelijk waarom.

Deze zin kun je het best plaatsen achter ...

- A Ze ... bedevaart. (r. 3)
- B Wonderen ... ons. (r. 9)
- C Maar ... geven. (r. 13 t/m 15)
- D Die ... was. (r. 25 t/m 28)

b	codeknippen
o	
e	
r	

TIP Bij drie antwoorden wordt er wel uitgelegd waarom het gebeurde. Bij een van de antwoorden wordt er niet uitgelegd waarom dat zo was. Dat is het juiste antwoord.

3 Lees: Toen ... vinger. (r. 19 t/m 25)

Wat is er **vooral** merkwaardig aan die gebeurtenis?

- A Dat het kind op het bord paste.
- B Dat Vicente Ferrer zag dat de vrouw haar kindje gebraden had.
- C Dat Vicente Ferrer wel het kindje tot leven kon brengen, maar er niet voor kon zorgen dat het vingertje weer op z'n plek was.
- D Dat Vicente Ferrer bij zo'n arme vrouw op bezoek kwam.

b	codeknippen
e	
e	
t	

TIP Het antwoord vind je in de zinnen die je gelezen hebt.

- Een kippenhok in de kathedraal van het stadje Santo Domingo de la Calzada in het noorden van Spanje vertelt van nog een wonder. Een kippenhok in een kerk, ja echt. Het prachtige hok ⁴ is in de vijftiende eeuw gebouwd in een nis boven een mooi versierde deur. Er wonen een witte kip en een witte haan.
- 40 Dat komt zo: heel lang geleden waren een Duits echtpaar en hun achttienjarige zoon op bedevaart naar Santiago. Ze waren gestopt in Santo Domingo om de heilige Domingo te eren, die hier een brug en een stuk weg had aangelegd. Ze logeerden in ⁵ een herberg waar de dochter van de baas verliefd werd op de
- 45 Duitse jongen. Maar de jongen vond haar helemaal niet leuk en liet dat ook merken.

4 Lees: Een ... wonder. (r. 34 t/m 36)

Door welk(e) woord(en) kun je *wonder* **niet** vervangen?

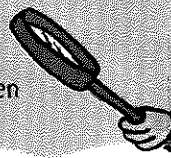
- A miraculeuze ¹ gebeurtenis
- B wonderbaarlijk evenement ²
- C vreemde geschiedenis
- D ongelofelijke ingreep ³ van een heilige

n	codeknippen
e	
r	
d	

1 miraculeus - wonderbaarlijk

2 evenement - grootse gebeurtenis

3 ingreep - als bij iets ingrijpt, doe je iets als het verkeerd dreigt te gaan

5 Lees: Een ... echt. (r. 36)

Waarom gebruikt de auteur de woorden *ja echt*?

- A Hij wil daarmee zeggen dat hij het echt gezien heeft.
- B Hij geeft daarmee aan dat dat iets is wat eigenlijk nooit voorkomt.
- C Hij heeft het niet over een nep kippenhok, maar over een echt kippenhok.
- D Hij wil daarmee zeggen dat hij dat echt nog nooit eerder gezien heeft.

TIP! In drie van de antwoorden wordt het woord *echt* genoemd. Maar trap er niet in. Dat hoeft niet te betekenen dat dat het juiste antwoord is.

n	codeletter r
e	
r	
o	

6 Lees: Dat ... Santiago. (r. 40 en 41)

Wanneer gebeurde dat?

- A ongeveer 600 jaar geleden
- B ongeveer 1500 jaar geleden
- C ongeveer 100 jaar geleden
- D Dat kun je uit het verhaal niet opmaken.

TIP! Om het juiste antwoord te vinden, moet je alinea 3 opnieuw lezen.

n	codeletter r
o	
r	
a	

Het meisje werd toen ontzettend kwaad en wilde wraak.
Ze verstopte een zilveren beker in zijn reistas en toen de
50 jongen met zijn ouders weer op weg was gegaan, ging ze
naar de politie en vertelde dat er een dure beker was gestolen.
De jongen werd gearresteerd, ter dood veroordeeld en
opgehangen.

55 Na deze vreselijke gebeurtenissen besloten de ouders van
de jongen terug te gaan naar Duitsland. Toen ze bij de galg
afscheid namen van hun dode zoon, hoorden ze zijn stem. Hij
was niet dood. De heilige Domingo had zijn leven gered. De
ouders renden naar het huis van de commissaris van politie en
60 vertelden van het wonder.

Deze man zat net te eten en riep dat ze zich moesten vergissen.
Hij wist zeker dat de jongen net zo levend was als de gebraden
haan en de gebraden kip die hij op zijn bord had. Op dat
65 moment kwamen de kip en de haan tokkend en kakelend
tot leven. Als herinnering aan dit wonder worden er in de
kathedraal van Santo Domingo sinds die tijd een kip en een
haan gehouden. In een kippenhok dat daar speciaal voor ze
gemaakt is. De beesten worden elke maand vervangen.

70 Het katholieke geloof van de Spanjaarden kan af en toe eng en
griezelig zijn, maar het ziet er ook vaak heel lief uit. Kijk maar
eens in de kathedraal van Toledo. Daar staat een beeld van
Maria die het kindje Jezus op haar arm heeft. En je kunt zien

75 dat die twee van elkaar houden. Ze hebben pret. Maria kijkt vanuit haar ooghoeken met een jolige blik naar Jezus. Haar mond glimlacht, haar lippen steken ondeugend naar voren. Want wat doet die Jezus van haar? Hij kietelt haar onder de kin.

9

7 Lees alinea 6.

Wat had de schrijver ons nog meer moeten vertellen?

- A Waar de jongen en zijn ouders vandaan kwamen.
- B Waarom het meisje wraak nam.
- C Waarom het meisje de zilveren beker in zijn tas had gestopt.
- D Niets meer. De schrijver heeft genoeg verteld.

z	codeklabnet
o	codeklabnet
e	codeklabnet
z	codeklabnet

8 Lees: *Hij ... leven.* (r. 63 t/m 66)

Welke zin past het best bij dit stukje?

- A Hij had dus gelijk.
- B De commissaris kreeg honger.
- C De commissaris ging naar de keuken.
- D De commissaris begreep er niets van.

w	codeklabnet
a	codeklabnet
u	codeklabnet
v	codeklabnet

9 Lees alinea 9.

Door deze alinea te schrijven, geeft de schrijver aan ...

- A dat hij wil dat jij een volledig beeld ¹ van het katholieke geloof van de Spanjaarden krijgt.
- B Spanjaarden griezellig zijn.
- C dat Jezus te stout is.
- D dat hij vindt dat je naar de kathedraal van Toledo moet gaan.

a	codeklabnet
r	codeklabnet
o	codeklabnet
n	codeklabnet

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

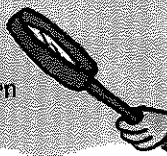
10 *Dat was niet zo'n slimme zet.* ²

Waar kun je die zin beter **niet** plaatsen?

- A achter: *Ze ... braden.* (r. 17 en 18)
- B achter: *Die ... was.* (r. 25 t/m 28)
- C achter: *Een ... wonder.* (r. 34 t/m 36)
- D achter: *Maar ... merken.* (r. 45 en 46)

m	codeklabnet
a	codeklabnet
l	codeklabnet
s	codeklabnet

1 beeld - als je een volledig beeld van iets krijgt, dan weet je er alles van
2 zet - als iets geen slimme zet is, dan moet je het niet doen

11 De titel van deze tekst is 'Een kip in de kerk'.

De schrijver heeft voor deze titel gekozen omdat ...

- A het verhaal over de kip en de haan gaat.
- B hij daarmee wil aangeven dat het verhaal over iets bijzonders gaat.
- C hij elke zondag naar de kerk gaat en daarna een kip eet.
- D je soms wel een ijzeren (of bronzen) haan boven op een kerktoeren ziet, maar nooit in een kerk.

d	codebreaker
u	
r	
f	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

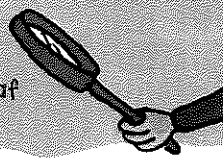
Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- A Oog om oog, tand om tand: *dit kun je zeggen als mensen wraak nemen.*
- B Iemand iets in de schoenen schuiven: *iemand ergens de schuld van geven.*
- C Lange tenen hebben: *snel beledigd zijn.*
- D Een doekje voor het bloeden: *een kleine troost als je ergens verdriet om hebt of iets bent misgelopen.*

k	codebreaker
a	
u	
w	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

Vink aan.

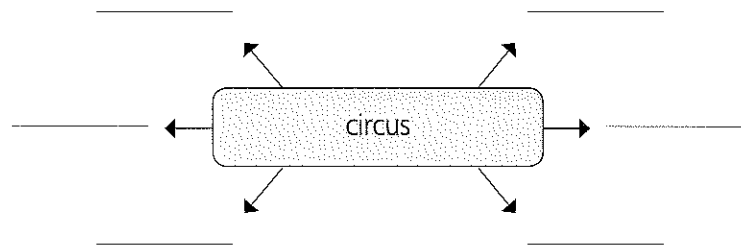
- ☐ chaos
- ☐ drommen
- ☐ gebruiken
- ☐ kathedraal
- ☐ markten
- ☐ media
- ☐ nummer
- ☐ papierwinkel
- ☐ reumatiek
- ☐ staat
- ☐ strak
- ☐ transport
- ☐ verlopen
- ☐ verslaggever
- ☐ verstand
- ☐ warrig

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die met een circus te maken hebben. Bedenk daarna nog vier woorden.

Welke zinnen horen wel bij de circusdirecteur?

- Alles moet in orde zijn, anders wordt het gevaarlijk.
- Ik ga vanavond uit eten.
- Ik heb veel verstand van dieren.
- Ik spreek alleen maar Nederlands. Maar dat is geen probleem.
- Oh nee, weer alles inpakken en vervoeren naar een andere plek!

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

kathedraal •	• Als iets een chaos is, loopt alles door elkaar. Er is geen orde.
nummer •	• met heel veel mensen bij elkaar komen
gebruiken •	• Als je iets niet kan gebruiken dan wil je het niet
media •	• grote, rooms-katholieke kerk
drommen •	• Als iemand van alle markten thuis is dan heeft hij overal verstand van.
markten •	• de krant, de radio en de televisie
chaos •	• onderdeel van een optreden
reumatiek •	• zoveel papieren dat het moeilijk is om te weten wat je ermee moet doen
strak •	• een ziekte waarbij spieren en gewrichten ontstoken en pijnlijk zijn
verlopen •	• Als iets staat te gebeuren dan gebeurt het binnenkort.
warrig •	• vlak, helemaal plat
verstand •	• vervoer
verslaggever •	• Als iets ordelijk verloopt, dan is er geen chaos, dan is er orde.
transport •	• iemand die voor de krant, de radio of de televisie vertelt wat er allemaal gebeurd is
staat •	• Als je ergens verstand van hebt dan weet je wat je moet doen.
papierwinkel •	• rommelig, ongeordend

Lees nu eerst de tekst.

- Kranten, tijdschriften, televisie en radio; samen worden ze wel eens een mediacircus genoemd. Als er iets belangrijks staat te gebeuren in de hoofdstad zeggen de mensen: “Jee, het zal wel weer een heel mediacircus worden.” Overall staan
- 5 camera’s, er lopen mensen druk te doen met koptelefoons en microfoons, en er drommen groepjes journalisten samen die met blocnootjes en pennen zwaaien. Het ziet er warrig uit, een beetje overspannen zelfs en daarom wordt het een circus genoemd. Vreemd.
- 10 Als je namelijk aan een circusdirecteur vraagt of het er in zijn circus ook zo rommelig toe gaat, zegt hij natuurlijk: “Nee, bij ons verloopt alles ordelijk en zonder stress.” In een echt circus kunnen ze een chaos niet gebruiken, want chaos leidt
- 15 tot fouten en fouten geven ongelukken. Als de verbinding met de verslaggever wordt verbroken zegt de nieuwslezer op de televisie gerust dat ze het later nog wel een keer proberen. Maar als het licht uitvalt terwijl er net iemand boven de
- 20 tijgerkooi over de draad fietst, kan niemand zeggen: “Even geduld a.u.b.”

①

②

1 Lees alinea 1.

Wat is de mening van de schrijfster over het woord *mediacircus*?

- A Ze vindt het merkwaardig.¹
- B Ze vindt het warrig.
- C Ze vindt het overdreven.
- D Dat vertelt het verhaal ons niet.

TIP! Let vooral op het woord *mening*.

Met de hulp onderaan de pagina is het antwoord makkelijk te vinden.

k	codeklank?
o	
e	
k	

2 Lees: *Als ... natuurlijk.* (r. 11 en 12)

Wie wordt er bedoeld met *hij*?

- A De circusdirecteur met wie de schrijfster gesproken heeft.
- B Elke circusdirecteur.
- C De circusdirecteur van een chaotisch circus.
- D De circusdirecteur van een goed georganiseerd circus.

Let vooral op het woord *een*.

s	codeklank?
o	
e	
s	

1 merkwaardig - vreemd

3 Lees: *Als ... a.u.b..* (r. 15 t/m 20).

De schrijfster heeft dit stukje geschreven om aan te geven dat ...

- A chaos tijdens een televisieprogramma geen akelige consequenties¹ heeft.
- B de nieuwslezer niet in paniek² raakt.
- C er een verschil is tussen wat chaos bij een televisieprogramma en een circusvoorstelling kan veroorzaken.
- D als het licht uitvalt bij een circusvoorstelling er iets heel ergs kan gebeuren.

m	codeerbare
i	
e	
t	

TIP! Met deze zinnen wordt uitgelegd dat het gevolg tussen wat er bij de televisie en in het circus gebeurt als er iets misgaat niet hetzelfde is.

4 Lees: *Als ... proberen.* (r. 15 t/m 17)

Waarom blijft de nieuwslezer in zo'n geval rustig praten?

- A Omdat zij geen paniekerig karakter heeft.
- B Omdat het haar niets uitmaakt als de mensen die naar haar programma kijken even moeten wachten.
- C Omdat de verbroken verbinding binnen een paar seconden wel weer hersteld wordt.
- D Omdat zo'n verbroken verbinding geen ernstige gevolgen heeft.

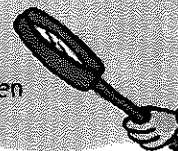
b	codeerbare
o	
e	
k	

TIP! Het antwoord vind je door de volgende zin te lezen. Let dan vooral op het woord *maar*.

Zoiets kun je in het circus wel vergeten. Het moet perfect gaan: de piste moet strak liggen zodat er geen paarden struikelen, uit de kooi mogen geen tijgers ontsnappen, de trapeze moet goed vastzitten, net zoals het vangnet, de tentpalen en de tribunes. Er hoeft maar één schroefje te ontbreken of het hele zaakje stort naar beneden. Er mag niets misgaan, niet tijdens de voorstelling, maar ook niet ervoor of erna. Om dat allemaal voor elkaar te krijgen moet een circusdirecteur van alle markten thuis zijn.

De circusdirecteur is de baas van een groot geheel. Mensen, dieren, tenten, auto's, meer dan directeur is hij eigenlijk burgemeester van een rijdend dorp, van een stad op wielen met precies in het midden, als een enorme kathedraal, zijn circustent. Het lijkt een sprookjeswereld, maar veel circusmensen zeggen dat het allemaal meer reumatiek is dan romantiek: modder, regen en kou in plaats van zaagsel, zon en warmte. Hard werken in plaats van lekker rondreizen.

1 consequentie - als iets een akelige consequentie heeft, dan veroorzaakt het iets akeligs
2 paniek - als je paniekerig bent, dan schrik je snel en word je erg bang

5 Door welke vraag te stellen kom je te weten waar alinea 3 vooral over gaat?

- A Wat kan er gebeuren als de piste niet strak ligt?
- B Waarom moet de circusdirecteur van alle markten thuis zijn?
- C Moet alles in het circus perfect voorbereid worden?
- D Waar ligt dat schroefje nou?

l	codeboek
o	
m	
p	

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

Vaak, maar niet altijd, vertelt de laatste zin van de alinea waar de hele alinea over gaat. Controleer of dat hier ook gebeurt.

6 Lees: *Het ... gaan.* (r.22)

Met deze zin ...

- A geeft de schrijfster een mening.
- B constateert ¹ de schrijfster een feit.
- C geeft de schrijfster een advies.
- D geeft de schrijfster een waarschuwing.

h	codeboek
e	
e	
s	

TIP! Controleer onderaan de pagina of je alle woorden goed begrijpt.

7 Lees: *Er beneden.* (r. 26 en 27)

Door welk(e) woord(en) kun je *het hele zaakje* **niet** vervangen?

- A de hele handel ²
- B alles
- C de tribunes
- D de hele boel

n	codeboek
i	
k	
s	

TIP! Let vooral op het woord *hele*.

8 Lees: *De ... geheel.* (r. 32)

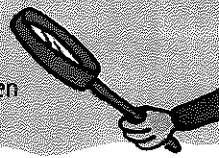
De circusdirecteur is de baas van...

- A mensen, dieren, tenten en auto's.
- B een dorp.
- C een stad met een kathedraal.
- D een sprookjeswereld.

s	codeboek
i	
e	
n	

1 constateren - iets vaststellen

2 hele handel - alles

9 Lees: *Het ... warmte.* (r. 36 t/m 39)

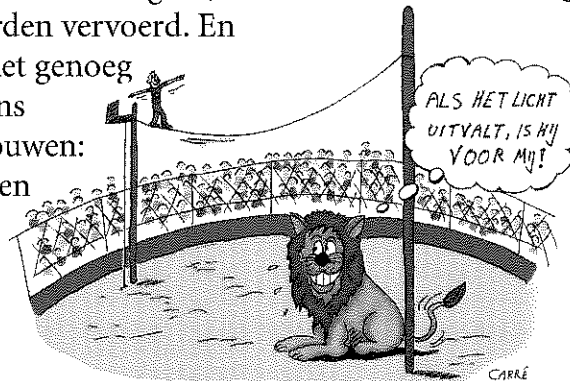
Wat bedoelt de schrijfster met *het is allemaal meer reumatiek dan romantiek*?

- A In romans¹ wordt het circusleven vaak als erg leuk beschreven, maar in werkelijkheid is dat niet zo.
- B Het circusleven lijkt erg prachtig, maar dat klopt niet.
- C Door de modder, regen en kou moet je hard werken.
- D Door het zaagsel, de zon en de warmte (vooral in zuidelijk gelegen landen) valt al dat rondreizen niet mee.

e	codeletter
j	
o	
o	

Om te beginnen moet de circusdirecteur net als iedere andere directeur goed kunnen omgaan met mensen, mensen van verschillende nationaliteiten. Maar dat niet alleen, hij moet ook nog eens alles weten over allerlei soorten dieren. Veel
 45 circussen slepen namelijk een hele dierentuin met zich mee van kamelen tot krokodillen; ze verzinnen iedere keer weer een nieuw nummer met een ander bijzonder dier.

En naast de dierentuindirecteur lijkt de circusdirecteur ook
 50 wel eens op de directeur van een transportbedrijf. Sommige circussen hebben wel honderd wagens, waarin al die mensen en beesten moeten worden vervoerd. En
 tenslotte, alsof dat al niet genoeg
 is, moet hij ook nog eens
 55 verstand hebben van bouwen: waar kan de tent staan en waar niet? Wat moet ermee gebeuren als het stormt of onweert? En
 60 hoe moet hij worden gerepareerd?

Hij moet ook kunnen omgaan met geld en wetten, en met
 de hele papierwinkel die daardoor iedere dag op zijn
 65 werktafel ligt.

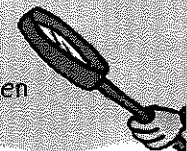
10 Lees: *Om ... nationaliteiten.* (r. 41 t/m 43)

Waarom moet de circusdirecteur goed kunnen omgaan met mensen van verschillende nationaliteiten?

- A Anders verstaat hij ze niet.
- B Omdat het circus door verschillende landen reist.
- C Omdat die mensen anders niet naar hem luisteren.
- D Dat wordt in dit verhaal niet duidelijk gemaakt.

m	codeletter
e	
m	
o	

¹ roman - een roman is een boek met een verzonnen verhaal over mensen

11 Lees: *En ... transportbedrijf.* (r. 49 en 50)

Door welke zin kun je die zin vervangen?

- A De circusdirecteur lijkt soms niet alleen op een dierenindirecteur maar ook wel eens op een directeur van een transportbedrijf.
- B De dierenindirecteur en de directeur van het transportbedrijf moeten goed kunnen samenwerken.
- C De circusdirecteur moet ervoor zorgen dat de dieren veilig getransporteerd worden.
- D Het transportbedrijf zorgt ervoor dat alle dieren en mensen veilig van de ene plaats naar de andere vervoerd worden.

n	codeerbaar
o	
r	
a	

Vraag 12 gaat over de hele tekst.

12 Hieronder worden vier spreekwoorden uitgelegd.

Welk spreekwoord past **niet** bij dit verhaal?

- A Het onderste uit de kan willen hebben: *alles of het beste willen hebben.*
- B In goede handen zijn: *goed behandeld, goed verzorgd worden.*
- C Kosten noch moeite sparen: *alles doen om iets te laten slagen.*
- D Op iets gespitst zijn: *heel goed op iets letten.*

g	codeerbaar
o	
e	
s	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

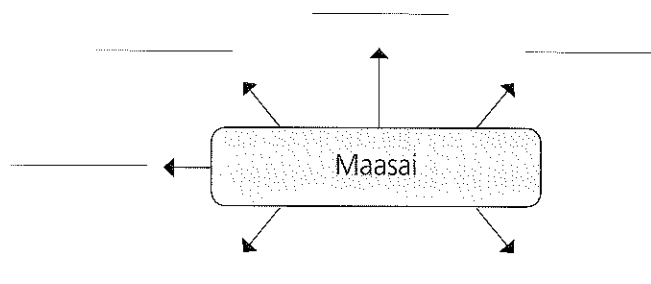
Vink aan.

- ☐ exemplaren
- ☐ gazelle
- ☐ gevreesd
- ☐ gnoe
- ☐ herdersvolk
- ☐ hyena
- ☐ inmiddels
- ☐ kostje
- ☐ krijger
- ☐ kudde
- ☐ mieter op
- ☐ minderwaardig
- ☐ navelstreng
- ☐ officieel
- ☐ opeisen
- ☐ savanne
- ☐ stam
- ☐ trekken
- ☐ weggelegd

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vier woorden die met de Maasai te maken hebben. Bedenk daarna nog twee woorden.

Deze tekst gaat over een volk uit Afrika, de Maasai. Zij zeggen dat God koeien via de regenboog naar de aarde heeft gestuurd. En dat alle koeien op aarde van hen zijn.

Welke zinnen horen wel bij dit verhaal over de Maasai?

Geef ons die koeien terug! Ze zijn van ons.

Houd eens op met die onzin!

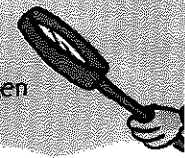
Ik heb liever dat God ons duiven geeft in plaats van koeien.

We moeten verhuizen. Er is niet genoeg water en gras voor onze koeien.

Koeien op aarde kunnen niet wandelen. Hun poten zijn gebroken.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

herdersvolk •	• hier: koeien
krijger •	• een herkauwer met horens
minderwaardig •	• Als je gevreesd bent, zijn mensen bang voor je.
mieter op •	• een herkauwer met horens
kudde •	• grote groep mensen die voor hun kuddes zorgen
officieel •	• roofdier dat vooral dode dieren eet
gazelle •	• ondertussen
opeisen •	• Als je je kostje bij elkaar scharrelt, zoek je op allerlei plaatsen naar voedsel.
inmiddels •	• iemand die vecht
hyena •	• grote groep samenlevende zoogdieren
navelstreng •	• donder op, ga weg
stam •	• zonder waarde, slecht
gnoe •	• draad waarmee een ongeboren baby of dier in de buik van zijn moeder vastzit
trekken •	• hier: door de regering
weggelegd •	• zeggen dat je iets wil hebben omdat je er recht op hebt
gevreesd •	• uitgestrekte grasvlakte in tropische gebieden met hier en daar wat bomen
kostje •	• groep mensen met eigen gewoonten, een eigen cultuur en een eigen grondgebied
savanne •	• Als je je eigen grens trekt, bepaal je zelf waar de grens ligt.
exemplaren •	• Als je ergens niet voor weggelegd bent, dan doe of kan je het niet.

Lees nu eerst de tekst.

“Alles goed met je koeien?” zeggen de Maasai als ze elkaar tegenkomen. Van ‘hoi’ of ‘hallo’ hebben ze nog nooit gehoord, die woorden hebben geen betekenis. Maar koeien wel. Koeien zijn het allerbelangrijkste dat de Maasai hebben. Koeien zijn
5 hun lopende bankrekeningen. Als het goed gaat met de kudde, gaat het ook goed met de eigenaar en zijn hele familie. ①

Maasai is de naam van een herdersvolk uit Afrika. Die naam betekent: zij die de Maa-taal spreken. Samen met hun vee
10 trekken ze door het zuiden van Kenia en het noorden van Tanzania. Waar gras en water is, daar wonen ze. De Maasai delen de savanne met leeuwen, gnoes, zebra’s, olifanten, hyena’s en gazelles. En tussen al dat wild scharrelen de koeien hun kostje bij elkaar, samen met de schapen, geiten en ezels.
15 Maar van al dat vee zijn de runderen het kostbaarst. “Zonder koeien zijn we geen Maasai,” zeggen de Maasai. ②

1 Lees: *Alles ... tegenkomen.* (r. 1 en 2)

Waarom doen ze dat?

- A Omdat ze van ‘hoi’ of ‘hallo’ nog nooit gehoord hebben.
- B Omdat ze nieuwsgierig zijn naar hoe het met je koeien gaat.
- C Omdat die woorden voor hen geen betekenis hebben.
- D Omdat ze dan eigenlijk vragen: “Gaet het goed met je?”

k	codekraker
w	
a	
i	

TIP! Het antwoord vind je door de volgende zin nog eens te lezen: *Als ... familie.* (r. 5 en 6)

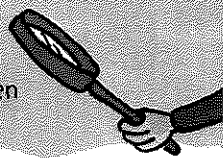
2 Lees: *Samen ... ze.* (r. 9 en 10)

Uit deze zinnen kun je **wel** opmaken ...

- A dat Kenia ten zuiden ligt van Tanzania.
- B dat Tanzania ten noorden ligt van Kenia.
- C dat Kenia en Tanzania vroeger één land waren.
- D dat de Maasai op zoek zijn naar voedsel voor hun vee.

e	codekraker
c	
r	
u	

TIP! Waarom blijven de Maasai niet op één plek wonen?

3 Lees: Maar ... kostbaarst. (r. 15)

Wat wordt er bedoeld met al dat vee?

- A leeuwen, gnoes, zebra's, olifanten, hyena's en gazelles
- B schapen, geiten en ezels
- C leeuwen, gnoes, zebra's, olifanten, hyena's, gazelles, schapen, geiten en ezels
- D koeien, schapen, geiten en ezels

c	codeknikker
h	
i	
c	

TIP Let vooral op het woord vee.

- Eigenlijk zijn alle koeien op aarde van de Maasai. Dat zeggen de Maasai tenminste zelf. God heeft ze vanuit de hemel naar
- 20 hen gestuurd. De Maasai noemen hun God Nkai. Nkai heeft ooit van de regenboog een navelstreng gemaakt. En via die
- prachtig gekleurde boog zond hij duizenden koeien naar de aarde. "Allemaal voor jullie en voor niemand anders," zei Nkai tegen het Maasaivolk. **3**
- 25 Toen de Maasai ontdekten dat er bij naburige stammen ook koeien rondliepen, gingen ze er met een heel leger krijgers op af om die op te eisen. Dat liep natuurlijk op ruzie uit. Er werd wild met speren gevochten. "Stelletje veedieven, mieter op naar je eigen grasvlakte!" zeiden de burenen. Maar dat lieten de
- 30 Maasai zich niet zeggen. Ze waren helemaal geen veedieven. Ze kwamen gewoon hun koeien terughalen, want die hadden ze van Nkai gekregen. Allemaal. "Blijf met je klauwen van onze eigendommen af!" riepen de Maasai terug en ze vingen
- 35 gauw nog een paar mooie exemplaren voor ze weer naar huis liepen. Zo ging dat honderden jaren door. De Maasai werden een gevreesd volkje. **4**

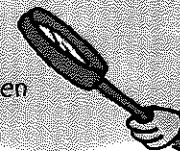
4 Lees alinea 3.

Door welke vraag te stellen kom je erachter waar deze alinea **vooral** over gaat?

- A Hoe zijn de Maasai aan hun koeien gekomen?
- B Wat zei Nkai tegen het Maasaivolk?
- C Zijn alle koeien op aarde van de Maasai?
- D Wat heeft Nkai naar de aarde gestuurd?

h	codeknikker
o	
n	
d	

TIP Denk aan de **vooral** tip.

5 Lees: *Stelletje ... buren.* (r. 28 en 29)

Welk woord kun je het best achter *buren* plaatsen?

- A brutaal
- B onbeleefd
- C nijdig¹
- D onnozel²

e	codeletter
r	
t	
s	

TIP! Drie van de woorden kan je wel achter *buren* plaatsen. Maar let vooral op wat er in de twee zinnen voor deze zin verteld wordt.

- Inmiddels is het stelen of terughalen van vee officieel verboden. Maar het gebeurt nog steeds, want telkens fluistert Nkai uit
- 40 de oneindige hemel naar beneden dat er best nog wel wat verdwaalde koeien rondlopen die nodig naar hun eigenaars terug moeten. En Nkai kan het weten, want hij heeft daarboven een goed uitzicht. **5**
- 45 De Maasai wonen verspreid over twee verschillende landen: Tanzania en Kenia. Maar de Maasai zelf noemen hun rijk gewoon Maasailand. Dat anderen er ooit een grens doorheen trokken, moeten die anderen zelf weten. De Maasai trekken hun eigen grens. Zolang er water en gras is voor hun vee,
- 50 hoeven ze niet ver van huis te gaan. Maar als dat niet meer te vinden is, moeten ze ernaar op zoek. In het droge seizoen lopen de herders soms honderden kilometers weg van de plek waar ze wonen, om water te vinden. Vinden ze dat niet, dan is dat het einde van hun kudde. En niet alleen van hun
- 55 kudde, maar ook van henzelf. Want koeien zijn niet alleen een lopende bankrekening, maar ook een lopend tankstation. Aan landbouw doen de Maasai niet. Ze eten wat hun dieren hun geven. Is dat niet genoeg dan hebben ze pech, want maïs of rijst verbouwen op een akkertje is voor de Maasai niet
- 60 weggelegd. Nkai woont namelijk niet alleen in de hemel, Nkai is ook de aarde zelf. Sterker, de wereld is Nkai's hoofd. En je gaat toch niet hakken in het hoofd van God? Wie een ploeg in de aarde zet, doet God behoorlijk pijn. Landbouwers zijn daarom minderwaardig volgens de Maasai. Ze sterven dus nog
- 65 liever van de honger, dan dat ze bonenplantjes zaaien in het haar van Nkai. **7**

1 nijdig - erg kwaad
2 onnozel - dom, suf

6 Lees: *De ... weten.* (r. 45 t/m 48)

Wat zullen de Maasai waarschijnlijk **niet** zeggen als iemand tegen ze zegt: "Let op de grens!"?

- A Waar bemoei je je mee?
- B Is goed.
- C Houd eens op met dat gezeur.
- D Ben jij hier de baas?

o	codekraker
b	
e	
r	

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

Let vooral op de volgende zinnen: *Dat ... grens.* (r. 47 en 48)

7 Lees: *Want ... tankstation.* (r. 55 en 56)

Wat bedoelen de schrijfters met een *lopend tankstation*?

- A Ze bedoelen dat de Maasai vaak ver moeten lopen om voedsel voor hun koeien te vinden.
- B Ze bedoelen dat de koeien lopen en tanken.
- C Ze bedoelen dat ze eten wat hun dieren hun geven.
- D Het verhaal vertelt ons niet wat ze daarmee bedoelen.

b	codekraker
e	
e	
t	

8 Lees alinea 7.

De Maasai zijn behoorlijk gelovig. Uit welke zin kun je dat het best opmaken?

- A *Nkai ... zelf.* (r. 60 en 61)
- B *En ... God?* (r. 61 en 62)
- C *Landbouwers ... Maasai.* (r. 63 en 64)
- D *Ze ... Nkai.* (r. 64 t/m 66)

d	codekraker
a	
u	
w	

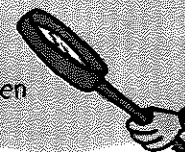
Vragen 9 t/m 12 gaan over de hele tekst.

9 De schrijfters van dit verhaal geloven niet alles wat de Maasai zeggen.

Uit welke zin kun je dat het best opmaken?

- A *Van ... betekenis.* (r. 2 en 3)
- B *Dat ... zelf.* (r. 18 en 19)
- C *Dat ... uit.* (r. 27)
- D *Dat ... weten.* (r. 47 en 48)

b	codekraker
o	
e	
f	

10 Een vreemd verhaal.

Waar kun je die zin **niet** plaatsen?

- A achter *Als ... familie.* (r. 5 en 6)
- B achter *Nkai ... aarde.* (r. 20 t/m 23)
- C achter *Maar ... uitzicht.* (r. 39 t/m 43)
- D achter *Nkai ... pijn.* (r. 60 t/m 62)

n	codekraak
o	
r	
a	

11 Uit dit verhaal kun je opmaken dat de Maasai een nogal eigenwijs¹ volk zijn.

Welke zin maakt dat **vooral** duidelijk?

- A *Maar ... kostbaarst.* (r. 15)
- B *Blijf ... af.* (r. 32 en 33)
- C *Maar ... moeten.* (r. 39 t/m 42)
- D *De ... Kenia.* (r. 45 en 46)

z	codekraak
o	
e	
k	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

Welke uitdrukking past **niet** bij het verhaal?

- A Iemand laten stikken: *hem in de steek laten.*
- B Je poot stijf houden: *niet toegeven, niet van mening veranderen.*
- C Loop naar de maan: *ik heb genoeg van je.*
- D Iemand tot de orde roepen: *hem een standje geven.*

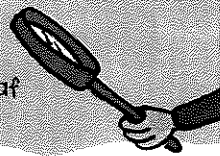
r	codekraak
o	
e	
s	

1 eigenwijs - als je eigenwijs bent, wil je niet naar goede raad (advies) luisteren

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

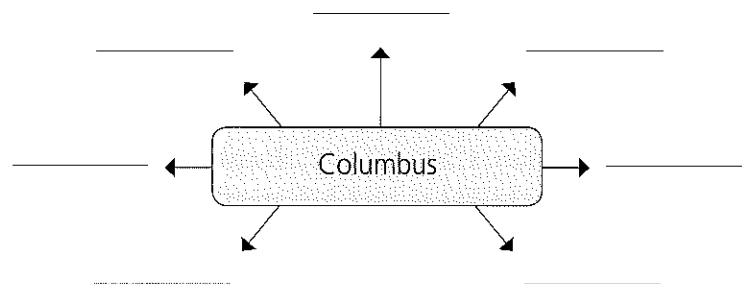
Vink aan.

- ☐ bemanning
- ☐ binnenhalen
- ☐ denkbeeldig
- ☐ expeditie
- ☐ geleerde
- ☐ immers
- ☐ logisch
- ☐ onderkoning
- ☐ opscheppen voor het opscheppen liggen
- ☐ rekenen ergens op rekenen
- ☐ route
- ☐ speuren
- ☐ stichten
- ☐ uiteraard
- ☐ uitgebreid
- ☐ verkennen
- ☐ voortaan

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst drie woorden die te maken hebben met de reis van Columbus en ook twee woorden wat Columbus deed toen hij op Amerika was geland. Bedenk daarna nog twee woorden.

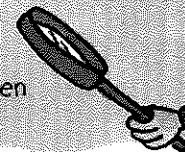
Welke zinnen passen wel bij dit verhaal over Columbus?

- ☐ We willen naar Azië omdat we daar veel dingen kunnen kopen die we niet in Europa hebben.
- ☐ Ik begrijp het niet! Ik heb veel gelezen over Japanners en Chinezen. Maar jullie zien er heel anders uit.
- ☐ Wat een enorme stad hebben de Indianen gebouwd!
- ☐ Nou, nou, wat duurde dat lang! Je had niet met een zeilschip moeten varen, met een vliegtuig reizen gaat veel sneller!
- ☐ Jammer voor jullie, Indianen, nu is dit land van ons.

Deze tekst gaat over Columbus die in 1492 een route naar Azië zocht, maar hij wist niet dat hij, als hij vanuit Europa naar het westen ging varen, in Amerika zou komen.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

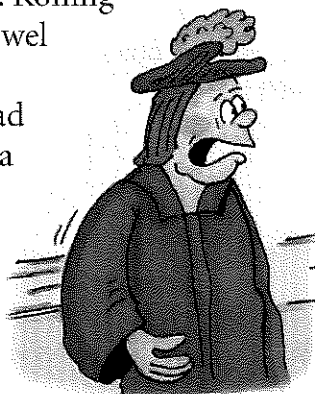
voor het opscheppen liggen •	• de mensen die aan boord van het schip werken
stichten •	• verwelkomen
geleerde •	• gezegd van dingen die alleen in je gedachten en niet in het echt bestaan
voortaan •	• een tocht, vooral naar een vreemd land, om iets te onderzoeken
bemanning •	• mensen die veel kennis over een bepaald onderwerp hebben
binnenhalen •	• namelijk
immers •	• als iets logisch is, dan klopt het
ergens op rekenen •	• de belangrijkste man na de koning
verkennen •	• als iets voor het opscheppen ligt dan kan je het makkelijk te pakken krijgen
denkbeeldig •	• als je ergens op rekent dan denk je dat het zal gebeuren
uiteraard •	• de weg die je volgt om ergens te komen
uitgebreid •	• iets zoeken door er goed naar uit te kijken
route •	• iets laten ontstaan door het te bouwen
logisch •	• natuurlijk, vanzelfsprekend
speuren •	• uitvoerig, met alle bijzonderheden erbij
onderkoning •	• rond kijken om te ontdekken hoe het er was
expeditie •	• vanaf dat moment

Lees nu eerst de tekst.

In de tijd van Columbus kende iedereen de naam van de reiziger Marco Polo. Dat was een Italiaan die al in de dertiende eeuw (tweehonderd jaar voor Columbus) over land naar China reisde. Hij schreef uitgebreid over de rijkdommen ①
5 van China. Dat maakte Europese kooplieden verschrikkelijk nieuwsgierig naar dat wonderbaarlijke land.

De Spanjaarden wilden ook naar Azië. Koning Ferdinand en koningin Isabella zagen wel
10 wat in de plannen van een Italiaanse zeeman, Christoffel Columbus. Die had bedacht dat je niet helemaal om Afrika heen hoefde te zeilen om in India te komen. Omdat de aarde de vorm van
15 een bol heeft, leek het hem logisch dat je zonder veel moeite China en de rest van Azië kon bereiken door recht naar het westen te varen.

1 Lees: *Dat ... land.* (r. 5 en 6)

Europese kooplieden waren nieuwsgierig naar China omdat ...

- A ze nog nooit van China gehoord hadden.
- B Marco Polo er geweest was.
- C ze handel wilden drijven met de Chinezen.
- D het land wonderbaarlijk was.

TIP! Let vooral op het woord *kooplieden*.

s	codeert a n e r
o	
h	
a	

2 Lees: *Koning ... Columbus.* (r. 8 t/m 11)

De woorden *zagen wel wat in de plannen* kunnen het best vervangen worden door ...

- A waren benieuwd naar de plannen
- B hadden wel vertrouwen in de plannen
- C vonden de plannen nogal vreemd
- D dachten dat de plannen geniaal¹ waren

TIP! Het antwoord moet ongeveer hetzelfde betekenen als *zagen wel wat in de plannen*.

b	codeert a n e r
e	
e	
s	

¹ geniaal - briljant, hoogbegaafd

3 Lees: *Die ... varen.* (r. 11 t/m 18)

Er waren verschillende routes naar Azië. Columbus koos niet voor de route van Marco Polo omdat ...

- A de route die hij bedacht had minder gevaarlijk was.
- B hij geen vertrouwen had in Marco Polo.
- C hij geen zin had om eindeloos te wandelen of op een kameel te rijden.
- D hij geen zin had om helemaal om Afrika te varen.

n	oefening
e	
r	
d	

TIP! Wat was de route van Marco Polo? Lees nog eens: *In ... reisde.* (r. 1 t/m 4)

- 20 De geleerden waren dat met hem eens. Zij hadden uitgerekend hoe lang de reis zou duren. Volgens de berekeningen moest China aan de overkant van de Atlantische Oceaan liggen, op een afstand van ongeveer dertig dagen varen. De route die Columbus had bedacht was veel korter en minder gevaarlijk dan de route van de Portugezen. **3**

- De Spaanse koning en koningin betaalden de expeditie van Columbus. Ze rekenden op veel winst want Columbus wilde naar China, omdat hij had gehoord dat het goud daar voor het opscheppen lag. Het was de bedoeling dat hij het land dat hij vond, namens de koning van Spanje in bezit zou nemen. Hij zou zelf onderkoning van dat ontdekte land worden. De inwoners moesten uiteraard katholiek worden. **4**

- Columbus vertrok in augustus 1492 met drie schepen uit Spanje. De reis duurde langer dan Columbus had verwacht. Maar na zeventig dagen varen kreeg de bemanning land in zicht. Het was een eiland en Columbus vond dat logisch, want hij wist dat voor de kust van China het eiland Japan lag. Columbus ging aan land en liet de Spaanse vlag neerzetten. **5**

- 40 Hier zou voortaan de Spaanse koning regeren.

4 Lees: *De ... Portugezen.* (r. 23 t/m 25)

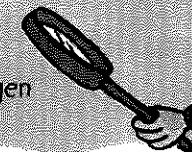
Welke route was dat?

- A de route om Afrika
- B de route naar India
- C de route naar India via China
- D de route die door de geleerden goedgekeurd was

s	oefening
o	
e	
p	

TIP! Let vooral op de woorden *veel korter*.

Welke route over zee is al genoemd?

5 Lees: *Het ... neerzetten.* (r. 37 t/m 39)

Columbus liet de Spaanse vlag **niet** neerzetten om ...

- A de inwoners te laten zien hoe de Spaanse vlag eruit ziet.
- B de inwoners te laten weten dat ze voortaan bij Spanje hoorden.
- C aan te geven dat het land voortaan aan de Spanjaarden toebehoorde.
- D aan te geven dat koning Ferdinand en koningin Isabella nu over de inwoners regeerden.

Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

Drie van de antwoorden betekenen min of meer hetzelfde.

e	codeknijper
r	
f	
t	

- De bemanning maakte kennis met de inwoners. Columbus vond het wel vreemd dat die helemaal niet leken op de Japanners en Chinezen waar hij over had gelezen. Maar
- 45 welk land kon het anders zijn? Hij was beslist ergens in de buurt van China, in Indië, dus de mensen die daar woonden moesten 'Indianen' zijn.

6

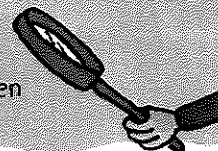
- Columbus verkende het gebied een paar maanden lang.
- 50 Hij bezocht andere eilanden in de buurt, hij speurde naar goudmijnen en bestudeerde de inwoners. Toen hij terugging naar Spanje, liet hij een groepje mannen achter om de eerste
- 55 Spaanse stad in Indië te stichten. Hij nam een paar Indianen mee, om aan de koning te laten zien.

7

- Columbus werd als held binnengehaald. Iedereen vond
- 60 het geweldig dat hij een snelle en veilige route naar Azië had gevonden. En dan had hij ook nog land ontdekt dat de Spanjaarden makkelijk konden bezetten omdat de inwoners met hun simpele pijlen en bogen niet tegen de Spaanse geweren en kanonnen op konden. De Portugezen
- 65 waren iets minder blij. Zij waren immers ook bezig met hun verkenningsreizen naar Azië. Om ruzie te voorkomen besloten ze in 1494 om de wereld langs een denkbeeldige lijn in tweeën te snijden. Portugal mocht voortaan handel drijven in alle landen ten oosten van die lijn en Spanje kreeg het hele gebied
- 70 ten westen ervan.

8

6 Lees alinea 6 en 7.

Waaruit kun je vooral opmaken dat de inwoners **niet** in de gaten hadden dat de Spanjaarden hun land in bezit wilden nemen?

- A Ze probeerden uit te leggen (dat was wel moeilijk want ze spraken geen Spaans) dat hun land niet India was.
- B Er vlogen geen pijlen door de lucht.
- C Ze lieten zien waar de goudmijnen waren.
- D Ze hielpen mee met het bouwen van de eerste Spaanse stad in India.

s
n
o
b

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

Wat zou er gebeurd zijn als de inwoners wel merkten dat hun land in bezit werd genomen door de Spanjaarden?

7 Lees alinea 6 en 7.

Wanneer kreeg Columbus in de gaten dat hij niet in India was?

- A Toen hij de mensen met wie hij kennismakte Indianen noemde.
- B Toen hij met een paar Indianen aankwam in Spanje.
- C Toen hij zag dat de inwoners helemaal niet leken op de Japanners en Chinezen waar hij over had gelezen.
- D Dat staat niet in de tekst.

k
e
r
k

8 Lees: *Hij ... zien.* (r. 56 t/m 58)

Wat dacht de koning **niet** toen hij de Indianen zag?

- A Erg interessant.
- B Goed zo, Columbus.
- C Nou ja, dat zijn toch geen Indianen!
- D Die pijlen en bogen, daar kunnen we wel tegenop.

h
o
r
s

9 Lees alinea 8.

Wat hadden de Portugezen tegen de Spanjaarden kunnen zeggen?

- A Stomme idioten, jullie denken toch niet dat Columbus in Azië is geland?
- B Waarom vieren jullie feest? Via onze route kom je wél in Azië terecht.
- C Columbus een held? Een mislukkeling bedoelen jullie!
- D Wat denken jullie wel? Wij zijn er ook nog!

v
l
a
a

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

10 Maar er werd wel het een en ander over het hoofd gezien.¹

Die zin kun je het best plaatsen na ...

- A Omdat ... varen. (r. 14 t/m 18)
- B Het ... nemen. (r. 30 en 31)
- C De ... verwacht. (r. 35)
- D Hier ... regeren. (r. 40)

k	codekraker
o	
e	
k	

11 De koning rekende erop dat de inwoners van het ontdekte land zich nauwelijks zouden verzetten.²

Dat blijkt **vooral** uit ...

- A Ze ... lag. (r. 28 t/m 30)
- B De ... verwacht. (r. 35)
- C De ... inwoners. (r. 42)
- D Hij ... zien. (r. 56 t/m 58)

e	codekraker
v	
e	
r	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **wel** bij dit verhaal?

- A De boog kan niet altijd gespannen zijn: *je moet niet alleen maar serieuze en moeilijke dingen doen, je moet je ook af en toe ontspannen.*
- B Ik kon door de bomen het bos niet meer zien: *het was zo veel of ingewikkeld dat ik niet meer wist waar het over ging.*
- C Beter een goede buur dan een verre vriend: *je hebt meer aan de hulp van een buurman dan aan een vriend die te ver weg is om iets voor je te doen.*
- D Ere wie ere toekomt: *wie iets goeds gedaan heeft, mag er ook de waardering voor krijgen.*

s	codekraker
t	
e	
r	

1 over het hoofd zien - iets per ongeluk niet zien
2 verzetten - ergens tegen in opstand komen

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

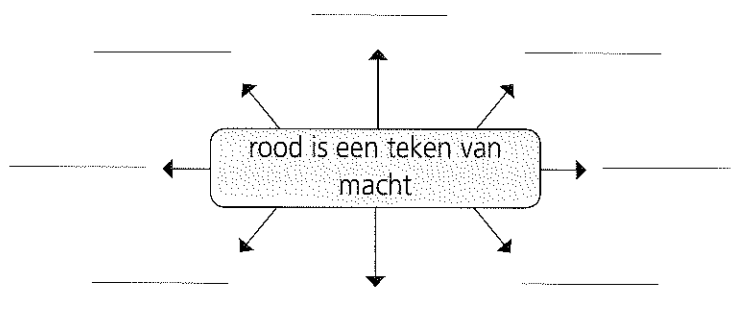
Vink aan.

- ☐ adellijk
- ☐ ceremonie
- ☐ chic
- ☐ gember
- ☐ kwaad
- ☐ loper
- ☐ mantel
- ☐ pluche
- ☐ symbool
- ☐ traditie
- ☐ velours
- ☐ voornaam
- ☐ voorspoed
- ☐ vruchtbaarheid
- ☐ wimpel
- ☐ zuiver

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

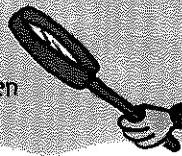
Kies uit de woordenlijst zes woorden die te maken hebben dat rood een teken van macht is. (Mensen met macht zijn meestal erg rijk.) Bedenk daarna nog twee woorden.

Om iets rood te maken was vroeger heel duur. Daarom konden alleen maar rijke mensen (die toen veel macht hadden) rode kleren kopen. In China wordt rood vaak gebruikt. Bij de geboorte van een kind werden eieren rood geverfd. Daardoor zou het kindje geluk krijgen. Aan het eind van elk jaar verscheen een monster, Nian, die de mensen aanviel. Eindelijk kwamen de Chinezen erachter dat Nian bang was voor rood.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ vruchtbaarheid •	• van adel, bijvoorbeeld: koningen, prinsessen, hertogen, baronessen ^a
² velours •	• wat mensen allemaal doen bij een bijzondere gebeurtenis ^b
³ traditie •	• gezegd van iets dat laat zien dat je een goede en dure smaak hebt ^c
⁴ kwaad •	• geelachtige wortel van een tropische plant ^d
⁵ voornaam •	• slecht ^e
⁶ symbool •	• een lang en smal kleed ^f
⁷ gember •	• deftig woord voor jas ^g
⁸ voorspoed •	• een zachte dikke stof ^h
⁹ pluche •	• een dier of ding dat volgens afspraak iets anders betekent. Een duif is een symbool van vrede. ⁱ
¹⁰ ceremonie •	• een gewoonte die een groep mensen al heel lang heeft ^j
¹¹ wimpel •	• een zachte glanzende stof ^k
¹² mantel •	• erg belangrijk, deftig ^l
¹³ chic •	• toestand waarbij alles goed gaat ^m
¹⁴ zuiver •	• in staat kinderen te krijgen ⁿ
¹⁵ loper •	• een smalle doek dat soms boven een vlag hangt ^o
¹⁶ adellijk •	• als iets zuiver rood is, is het alleen maar rood ^p

Lees nu eerst de tekst.

Rood is een teken van macht. Eens was het heel kostbaar om kleren zuiver rood te verven. Alleen de rijken – en dus machtigen – konden dat betalen. Het was ook niet iedereen toegestaan om rood te dragen. In de Middeleeuwen mochten
5 alleen adellijke mensen rode mantels dragen. Later veranderde dat. Rode kleren werden betaalbaar en iedereen mocht ze dragen.

①

Toch hield de rode kleur iets van dat machtige. Rood wordt
10 vaak gebruikt als iets er chic en voornaam moet uitzien: de pluche stoelen in het theater, het enorme velours gordijn voor het scherm in de bioscoop, de rode loper die wordt uitgelegd voor belangrijke gasten.

②

15 China en rood horen bij elkaar. Rood is er de kleur van vreugde en voorspoed, en dus is het dé feestkleur. Als een baby wordt geboren, bij een verjaardag, als twee mensen gaan trouwen: rood is de belangrijkste kleur. Rood brengt geluk en houdt kwade geesten op een afstand, zo zeggen de Chinezen.

③

1 Lees alinea 1.

Door welke vraag te stellen kom je te weten waar alinea 1 **vooral** over gaat?

- A Is rood een teken van macht?
- B Waarom droegen in de Middeleeuwen alleen adellijke mensen rode kleren?
- C Werden rode kleren later betaalbaar?
- D Was het heel kostbaar om kleren zuiver rood te verven?

o	codekraker
b	
e	
r	

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

Met een vraag waarop het antwoord alleen maar *ja* of *nee* is, schiet je weinig op.

2 Lees alinea 2.

Waar zul je tegenwoordig nooit een rode loper zien?

- A bij het paleis
- B bij het Centraal Station in Amsterdam
- C bij het vliegveld
- D bij het Concertgebouw in Amsterdam

b	codekraker
a	
n	
k	

TIP! Waar zullen belangrijke gasten eigenlijk nooit komen?

3 Lees: Rood ... Chinezen. (r. 18 en 19)

zo zeggen de Chinezen kun je **niet** vervangen door ...

- A dat beweren de Chinezen.
- B volgens de Chinezen.
- C is de mening van de Chinezen.
- D is de gewoonte van de Chinezen.

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

d	codekraker
u	
i	
n	

- 20 Je vindt het rood bijvoorbeeld terug in een oude traditie: de Rode Ei en Gember Ceremonie. Volgens deze traditie krijgen baby's pas een naam als ze een maand oud zijn. In het oude China was de kans dat een baby stierf best groot. Daarom wachtten de mensen een maand met het vieren van de
- 25 geboorte: gelukkig, de baby was er nog steeds! Bij de Rode Ei en Gember Ceremonie worden eieren hardgekookt en rood geverfd. Het ei is een symbool voor vruchtbaarheid en gezondheid. En het rood? Dat is natuurlijk een symbool voor alle goede dingen die iedereen het kind toewenst.

4

4 Lees alinea 4.

Wat hadden de schrijfsters ons nog meer moeten vertellen?

- A Aan welke ziektes de baby's stierven.
- B Waarom er bij de Rode Ei en Gember Ceremonie ook gember gebruikt werd.
- C Waarom het ei rood geverfd werd.
- D Waar het rood een symbool voor was.

TIP! Let op de naam van de ceremonie.

s	codekraker
k	
i	
e	

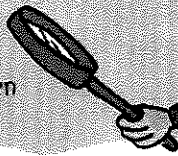
5 Lees alinea 4.

Door welke vraag te stellen kom je te weten waar deze alinea **vooral** over gaat?

- A Hoe oud is de oude traditie van de Rode Ei en Gember Ceremonie?
- B Waarom wachtten de mensen een maand met het vieren van de geboorte van de baby?
- C Wat gebeurt er tijdens de Rode Ei en Gember Ceremonie?
- D Waarvan is het ei een symbool?

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

t	codekraker
a	
b	
s	

6 Lees alinea 4.

N.a.v. deze alinea kun je **niet** tot de conclusie¹ komen dat ...

- A de dokters vroeger niet goed opgeleid werden.
- B sommige Chinezen een beetje bijgelovig zijn.
- C iedereen hoopt dat het goed met de baby ging.
- D de Chinezen zich zorgen maakten over de gezondheid van de pasgeboren baby.

TIP Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

e	codeknaller
n	
z	
o	

Het allermeeeste rood zie je in China als het nieuwjaar wordt. Dat is bij hen niet op 31 december, maar ergens tussen eind januari en eind februari. Deuren worden rood gemaakt, rode draken dansen door de straten en overal zie je rode kaarsen en
35 rode wimpels met goede wensen. En natuurlijk wordt het jaar ingeknald met veel rode duizendknallers.

Er zijn mooie oude verhalen die vertellen waar die gewoonte vandaan komt. Er was een vreselijk monster, Nian – dat
40 betekent ‘jaar’ – dat aan het eind van ieder jaar verscheen. Hij viel de mensen aan en hoe ze ook vochten, het lukte ze niet om het monster te doden.

Langzamerhand ontdekten de mensen dat Nian voor drie
45 dingen bang was: voor licht, voor lawaai en voor de kleur rood. Daarom verfden ze aan het eind van het jaar hun deuren rood, maakten ze een groot vuur en staken ze heel veel rotjes af. Nian
was doodsbang en ging ervandoor! Chinese mensen in Europa hebben ook de gewoonte om veel te knallen, maar dan bij ons
50 nieuwjaar. Daarom zie je voor een Chinees restaurant op nieuwjaarsdag altijd heel veel rood papier liggen.

7 Lees alinea 6.

Deze alinea vertelt ons iets meer over ...

- A het geloof van de Chinezen.
- B de oorsprong² van een Chinese traditie.
- C de vele rode duizendknallers.
- D hoe de Chinezen het begin van het nieuwe jaar vieren.

a	codeknaller
d	
h	
d	

1 conclusie - als je tot een bepaalde conclusie komt, dan weet je dat het zo is

2 oorsprong - de oorsprong van iets is waar of waarom iets begonnen is

8 Lees alinea 7.

Hoe zijn de mensen erachter gekomen dat Nian bang was voor licht, lawaai en de kleur rood?

- A door de deuren rood te verven
- B door een groot vuur te maken
- C door de deuren rood te verven, door een groot vuur te maken en door veel rotjes af te steken
- D Dat staat niet in de tekst.

k	codeknaker
o	codeknaker
o	codeknaker
i	codeknaker

Vragen 9 t/m 12 gaan over de hele tekst.

9 Rood is een symbool van macht.

Uit welke zin kun je dat het best opmaken?

- A *Rood ... Chinezen.* (r. 18 en 19)
- B *Je ... Ceremonie.* (r. 20 en 21)
- C *Dat ... toewenst.* (r. 28 en 29)
- D *Het ... wordt.* (r. 31)

e	codeknaker
d	codeknaker
e	codeknaker
l	codeknaker

10 In welke zin geven de schrijfters een mening?

- A *Eens ... verven.* (r. 1 en 2)
- B *Toch ... machtige.* (r. 9)
- C *Bij ... geveerd.* (r. 25 t/m 27)
- D *Hij ... doden.* (r. 40 t/m 42)

s	codeknaker
n	codeknaker
o	codeknaker
r	codeknaker

11 Welk woord hadden de schrijfters niet kunnen weglaten?

- A *rode* in zin: *Toch ... machtige.* (r. 9)
- B *twee* in zin: *Als ... trouwen.* (r. 16 t/m 18)
- C *steeds* in zin: *Daarom ... steeds.* (r. 23 t/m 25)
- D *niet* in zin: *Dat ... februari.* (r. 31 en 32)

s	codeknaker
o	codeknaker
l	codeknaker
d	codeknaker

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

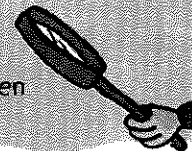
Welke uitdrukking past **wel** bij het verhaal?

- A Dat is de druppel die de emmer doet overlopen: *dat is het laatste beetje dat nodig is om echt boos te worden.*
- B Met de kippen op stok gaan: *heel vroeg naar bed gaan.*
- C Bij de les blijven: *goed blijven opletten.*
- D Een rekening met iemand te vereffenen hebben: *iemand terug willen pakken voor iets wat hij of zij jou heeft aangedaan; wraak willen nemen.*

i	codeknaker
d	codeknaker
e	codeknaker
e	codeknaker

Rood: macht, vreugde en voorspoed

tekst en vragen

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Welke woorden uit de tekst ken je al?

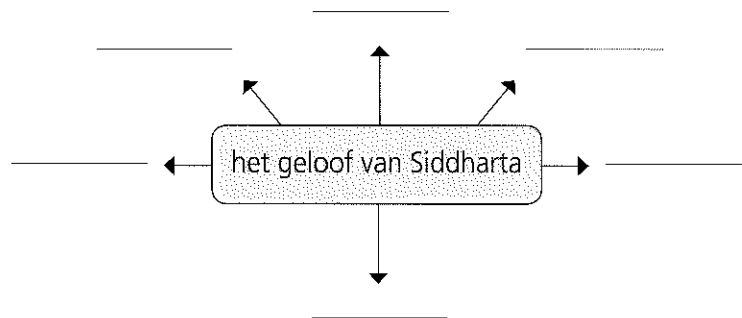
Vink aan.

- ☐ depressief
- ☐ heimelijk
- ☐ hof
- ☐ lezen
- ☐ mediteren
- ☐ onderwijzen
- ☐ opzet
- ☐ overkomen
- ☐ religieus
- ☐ spiritueel
- ☐ tussen de vingers doorglippen
- ☐ uiteindelijk
- ☐ vasten
- ☐ verdoen
- ☐ verlicht
- ☐ vodden
- ☐ vooroordelen
- ☐ voorspoed
- ☐ weelde
- ☐ zinloos

Welke woorden ken je nog meer?

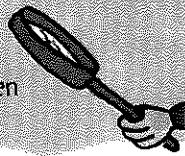
Vul aan.

Kies drie woorden uit het lijstje hiernaast die iets vertellen over hoe een grotwoning is. Bedenk daarna nog twee woorden erbij.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

tussen de vingers doorglippen •	• als je depressief bent, ben je lange tijd in een sombere stemming
onderwijzen •	• in het geheim, stiekem
vooroordelen •	• het paleis
voorspoed •	• hier: zien
zinloos •	• een tijdje stilzitten terwijl je expres nergens aan probeert te denken
heimelijk •	• iemand les in iets geven
weelde •	• plan
religieus •	• onverwacht gebeuren
hof •	• godsdienstig
uiteindelijk •	• geestelijk
mediteren •	• niet lukken
vodden •	• tenslotte
depressief •	• niets of weinig eten en drinken
lezen •	• nutteloos besteden
verlicht •	• vrij van verlangen
vasten •	• oude, versleten kleding
opzet •	• negatieve ideeën die je over mensen of zaken hebt, terwijl je die niet voldoende kent
spiritueel •	• toestand waarbij alles goed gaat
verdoen •	• rijkdom
overkomen •	• geen betekenis hebben, nutteloos

Lees nu eerst de tekst.

Siddharta werd 500 jaar voor Christus geboren als prins in een heel rijke familie. Kort na zijn geboorte kwam er een wijze man om hem te zegenen. Die man, genaamd Asita, voelde meteen dat dit kind heel bijzonder was. Hij zei tegen Siddharta's vader:
5 "Je zoon wordt óf een religieus leider óf een wereldleider." ①

Siddharta's vader was natuurlijk blij te horen dat hij zo'n bijzonder kind had, maar wist meteen wat hij het liefste had: een wereldleider. Dan kon zijn zoon hem opvolgen. Dus
10 besloot hij zo'n mooi paleis te laten bouwen, dat zijn zoon het nooit zou willen verlaten. Zieke en oude mensen hield hij weg van het hof; alleen het mooiste en het beste was goed genoeg voor zijn zoon. ②

En zo groeide Siddharta op, in voorspoed en de grootst denkbare weelde. Hij trouwde met een mooie vrouw en ze kregen een zoon. Al zijn wensen waren vervuld. Zo leek het in ieder geval. ③

Want, hoe mooi het leven in het paleis ook was, Siddharta begon zich toch af te vragen wat er nu eigenlijk achter de paleismuren was. Dus vroeg hij aan zijn vader of hij op reis mocht. Daar moest zijn vader even over nadenken, maar uiteindelijk gaf hij toestemming. Siddharta mocht vier reizen
25 maken, naar steden in de buurt. ④

Siddharta wist niet dat zijn vader heimelijk zijn bediendes opdracht had gegeven de steden eerst helemaal op te laten ruimen. Alles wat oud en lelijk was, liet hij opruimen. Bijna
30 was zijn opzet gelukt. Maar toen Siddharta op reis ging, zag hij een oude man. Hij schrok, want zoiets had hij nog nooit eerder gezien. De man had moeite om te lopen en in zijn ogen las hij pijn. ⑤

1 Lees alinea 1.

Deze alinea gaat **vooral** over ...

- A de geboorte van Siddharta.
- B de wijze man.
- C het bijzondere kind.
- D welke leider Siddharta zal worden.

TIP Denk aan de **vooral** tip.

b	o o o m
o	
o	
m	

2 Lees alinea 2.

Siddharta's vader wilde dat zijn zoon een wereldleider werd, omdat Siddharta dan ...

- A het paleis nooit zou willen verlaten.
- B niet in aanraking zou komen met zieke en oude mensen.
- C later koning zou worden.
- D heel rijk zou zijn.

b	codekraker
e	
c	
h	

TIP! Het antwoord vind je door de volgende zinnen nog eens te lezen: *Siddharta's ... opvolgen.* (r. 7 t/m 9)

3 Lees: *Zo ... geval.* (r. 17 en 18)

Met deze zin wordt aangegeven dat Siddharta ...

- A in voorspoed en enorme weelde opgroeide.
- B spijt had dat hij een prins was.
- C nog wel het een en ander wilde.
- D ondanks dat een vrouw en kind had, ongelukkig was.

b	codekraker
e	
h	
a	

TIP! Het antwoord vind je door één zin verder te lezen.

4 Lees: *Daar ... nadenken.* (r. 23)

Wat dacht Siddharta's vader **niet**?

- A Is het wel verstandig om Siddharta op reis te laten gaan?
- B Zal mijn zoon schrikken als hij die oude man tegenkomt?
- C Zal het me lukken om die steden helemaal op te laten ruimen?
- D Wat is de kans dat mijn zoon oude of zieke mensen tegenkomt?

s	codekraker
t	
i	
p	

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.
Waarom liet Siddharta's vader alles wat oud en lelijk (en vervelend) was opruimen?

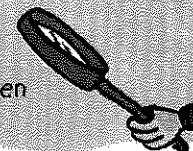
5 Lees: *Siddharta ... buurt.* (r. 24 en 25)

Siddharta mocht alleen maar naar steden in de buurt omdat ...

- A er in die steden niet zoveel oude en zieke mensen woonden.
- B mensen die in de steden vlakbij het paleis woonden ook rijk waren.
- C de reis niet zo lang zou duren.
- D de route waarlangs hij reisde dan korter was en het daarom makkelijker was om alles op te ruimen.

s	codekraker
k	
i	
e	

TIP! Het antwoord op deze vraag staat niet precies in de tekst.
Lees vooral nog twee zinnen verder.

6 Lees: *Siddharta ... ruimen.* (r. 27 t/m 29)

Siddharta wist niet dat zijn vader de opdracht had gegeven om alles op te ruimen omdat zijn vader ...

- A hem altijd al verwend had.
- B hem een prachtige reis gunde.
- C bang was dat Siddharta anders kwaad op hem zou worden.
- D niet wilde dat Siddharta wist dat er op aarde ook oude en zielige mensen woonden.

TIP! Siddharta's vader wilde niet dat Siddharta een religieus leider zou worden. Een religieus leider gaat vast dingen doen om arme en zielige mensen te helpen.

d	codeletter
o	
e	
n	

35 Toen Siddharta zijn tweede reis ondernam, kwam hij iemand tegen die ziek was. En weer schrok hij, want hij wist helemaal niet dat ziekte bestond. Op zijn derde reis zag hij een dode. Hij vroeg aan een van zijn bediendes of dit iedereen overkwam. Oud en ziek worden en dan doodgaan. De bediende zei dat dit inderdaad zo was.

6

40 Siddharta werd er depressief van. Ineens leek zijn leven in het paleis helemaal zinloos. Waar had hij zijn tijd eigenlijk mee zitten verdoen? Hij had helemaal geen zin meer in zijn vierde reis.

7

45 Maar binnen de paleismuren vond hij geen rust, en dus trok hij er toch maar weer op uit. Wat hij toen zag, veranderde zijn leven helemaal. Hij kwam weer een oude man tegen, maar een heel bijzondere deze keer. De man leefde op straat, bezat niets en droeg vodden. Maar in zijn ogen zag Siddharta iets dat hij nog nooit eerder had gezien: een stralende gloed van innerlijke vrede. En dat maakte een enorme indruk op de jonge prins.

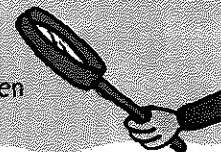
8

7 Lees: *Hij ... reis.* (r. 43 en 44)

Waarom had hij daar geen zin meer in?

- A Hij vond het zinloos.
- B Hij kon zijn tijd wel aan betere dingen besteden.
- C Zo'n vierde reis zou hem er nog meer aan herinneren dat zijn leven nutteloos was geweest.
- D Hij vond al dat eindeloze wandelen vermoeiend.

b	codeletter
o	
d	
e	

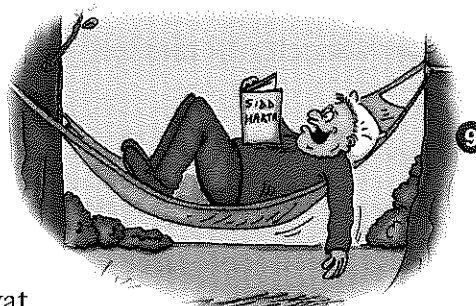
8 Lees *Hij ... keer.* (r. 48 en 49)

Wat was er **vooral** bijzonder aan de man?

- A Hij leefde op straat.
- B Hij straalde, ondanks zijn armoede, innerlijke vrede uit.
- C Hij droeg vodden.
- D Hij had geen bezittingen.

s	codekraker
j	
a	
n	

- 55 Nadat hij weer was thuisgekomen, besloot Siddharta dat hij ook een spiritueel leven wilde leiden. Midden in de nacht sloop hij het paleis uit en liet
- 60 alles achter zich. Hij knipte zijn haar af, trok oude kleren aan en ging op zoek naar een leraar die hem kon vertellen wat hij wilde weten.

- 65 Die vond hij. Jarenlang onderwees deze man hem, maar toch had Siddharta het gevoel dat het niet genoeg was. Hij mediteerde en vastte, maar hij had het gevoel dat de waarheid hem steeds tussen de vingers doorglipte. Op een dag was hij zo slap van het vasten, dat hij bijna dood was. Maar toen kwam
- 70 hij een meisje tegen dat hem een kom melk en rijst aanbood, en hij at. Hij zag in dat niets eten net zo dom was als teveel eten. En met vernieuwde krachten ging hij mediteren. Hij besloot niet meer te bewegen tot hij verlicht was geraakt. Dat duurde wel even.

- 75 En toen gebeurde het: op een dag kwam de zon op en leek alles anders. Hij zag ineens dat er geen verschil was tussen leven en dood. En dat mensen gevangen waren in hun angst voor zowel de dood als het leven. Hij was verlicht geraakt
- 80 (dit is bevrijd van vooroordelen). Siddharta, die nu boeddha (geestelijk leider) was geworden, besteedde de rest van zijn leven aan het onderwijzen van anderen.

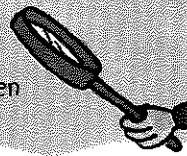
9 Lees: *Nadat ... leiden.* (r. 55 t/m 58)

Wat zou volgens Siddharta het gevolg zijn van een spiritueel leven?

- A Je hebt innerlijke rust, ook al leef je in vreselijke omstandigheden.
- B Je bent voor je medemensen altijd vriendelijk en behulpzaam.
- C Je kunt meer voor je medemensen doen als je buiten het paleis woont.
- D Je hebt geen oordeel over je medemensen.

Je vindt het antwoord door nog drie zinnen terug te lezen.

a	codekraker
r	
o	
n	

10 Lees: *Hij ... doorglipte.* (r. 66 t/m 68)

Door welke woorden kun je *hij ... doorglipte* vervangen?

- A de man die hem onderwezen had, was een slechte leraar
- B het lukte hem telkens toch niet om verlicht te raken
- C dat hielp niet
- D hij besloot daarom te stoppen met vasten

s	codekraker
p	
i	
n	

11 Lees alinea 11.

Wat dacht Siddharta's vader waarschijnlijk **niet** toen hij te weten kwam dat Siddharta nu boeddha was geworden?

- A Heb ik al dat geld voor niets uitgegeven?
- B Ik ben trots op je jongen, want nu kun je veel goeds doen voor de mensen om je heen.
- C Ik had hem niet op reis moeten laten gaan.
- D Nu moet Siddharta's zoon mij maar opvolgen.

s	codekraker
o	
e	
s	

Vraag 12 gaat over de hele tekst.

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- A Dat was de druppel die de emmer deed overlopen: *de toestand was al moeilijk, maar toen werd het echt te veel.*
- B Zwemmen in het geld: *erg rijk zijn.*
- C Op alle slakken zout leggen: *overal kritiek op hebben.*
- D Het is niet alles goud wat er blinkt: *laat je niet misleiden door de mooie buitenkant van dingen.*

z	codekraker
o	
n	
s	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

12 teksten x 12 vragen...

Vier antwoorden per vraag zijn gegeven, één is er goed. Welk?

De vragen met tip zijn misschien makkelijk, maar zonder tip worden ze al gauw lastiger...

Oefen tekstbegrip zoals cito het toetst en ontwikkel woordenschat, met 12 boeiende teksten.

Verzamel bij elke tekst letters door bij elk van de 12 vragen het goede antwoord te kiezen en vind zo de codekraker!

Deze speciale boeken met leesteksten zijn voor oefening van tekstbegrip / begrijpend lezen en bevatten vragen zoals cito ze stelt, maar dan bij een boeiende ABCDE tekst en met, voorafgaande aan elke tekst, woordenschatoefening! Bovendien is de helft van de opgaven voorzien van didactische tips voor leerlingen en is er bij ieder oefenboek een antwoordenboek beschikbaar om zelf na te kijken.

Elk boek bevat 12 leesteksten van gelijk niveau. Het A, B, C en D oefenboek leggen het accent op het oefenen van tekstbegrip en bieden ook de mogelijkheid om vooraf aan iedere tekst dieper na te denken over het onderwerp. Geef elke leerling een tekst op eigen niveau!

In boek A worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau M6 en Clib-score M6/E6.

In boek B worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau E6 en Clib-score E6.

In boek C worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau E6/M7 en Clib-score M7-E7.

In boek D worden teksten aangeboden met een gemiddeld AVI niveau E7/PLUS en Clib-score M8.

Doelen van ABCDE citotraining zijn:

- ✓ leerlingen laten oefenen met de manier waarop cito de vragen rondom tekstbegrip / begrijpend lezen stelt
- ✓ leerlingen laten ervaren dat het beantwoorden van vragen zoals cito ze stelt te oefenen is
- ✓ leerlingen de gelegenheid geven hun voorkennis te activeren en hun woordenschat te verrijken
- ✓ leerlingen leren om voor hen lastige vragen aan te pakken en oplossingsstrategieën te ontwikkelen

De cito-toetsen begrijpend lezen worden op veel basisscholen in Nederland afgenomen. Om leerlingen goed voor te bereiden op de toets tekstbegrip/begrijpend lezen, kunnen deze oefenboeken uitstekend ingezet worden.

ABCDE... citotraining tekstbegrip A voor groep (5)/6-8 – leerjaar (3)/4-6

ABCDE... citotraining tekstbegrip B voor groep 6-8 – leerjaar 4-6

ABCDE... citotraining tekstbegrip C voor groep 7-8 – leerjaar 5-6

ABCDE... citotraining tekstbegrip D voor groep 8 – leerjaar 6

De niveaus A t/m D zijn niet overeenkomstig met de niveaus van Cito.

De uitgave **ABCDE... ik begrijp het!** van Schoolsupport heeft tekstniveaus die oplopend ingedeeld zijn van AA t/m E.

ABCDE... citotraining C

zelfstandig oefenen van **tekstbegrip**